

**Západočeská univerzita v Plzni
Právnická fakulta
Katedra občanského práva**

Diplomová práce

Doručování v civilním procesu

Zpracovala: Simona Konrádová

Vedoucí práce: JUDr. Karel Svoboda, Ph.D.

Vložit zadání

Prohlášení:

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Plzeň, březen 2014

.....

podpis autora

Obsah

1	Předmluva	1
2	Pojem „doručování“	3
3	Stručný nástin historického vývoje institutu doručování na území České republiky od roku 1918 do 30. 6. 2009.....	5
3.1	Úprava doručování v období od vzniku republiky do konce roku 1950.....	5
3.2	Úprava doručování v období od Nového roku 1951 do 31. 3. 1964	9
3.3	Úprava doručování v období od 1. 4. 1964 do 30. 6. 2009.....	12
3.3.1	Obecně k zákonu č. 99/1964 Sb., Občanskému soudnímu řádu	12
3.3.2	Přehled novel OSŘ dotýkajících se institutu doručování od „sametové revoluce“ do 31. 12. 1992	14
3.3.3	Přehled podstatných novel OSŘ dotýkajících se institutu doručování po vzniku samostatné České republiky dne 1. 1. 1993	15
4	Doručování podle OSŘ v platném znění	22
4.1	Obecně k institutu doručování podle OSŘ ve znění zákonů č. 7/2009 Sb. a zák. č. 218/2009 Sb.	22
4.2	Nejdůležitější obsahové reformní změny OSŘ	25
4.2.1	Rozšíření možných způsobů doručování	25
4.2.2	Změna v prioritě způsobu doručování.....	26
4.2.3	Sjednocení lhůty pro uložení a pro vznik fikce doručení	27
4.2.4	Institut vhození do schránky	30
4.2.5	Princip povinné doručovací adresy	32
4.2.6	Redukce možnosti dosažení neúčinnosti doručení kvalifikovaným důvodem	33
5	Doručování prostřednictvím veřejné datové sítě do datových schránek ...	36
5.1	Obecný úvod k systému datových schránek	36
5.2	Zhodnocení fungování systému datových schránek s odstupem času.....	38
6	Doručování do a z ciziny – vybrané otázky	41
6.1	Obecný úvod k doručování ve věcech s cizím prvkem	41
6.2	K právní úpravě přeshraničního doručování písemností	42
6.3	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 (dále jen „Nařízení z r. 2007“ nebo jen „Nařízení“).....	44

6.4	Evropský soudní atlas ve věcech občanských	46
7	Závěr	50
8	Resume.....	51
9	Seznam použitých pramenů a literatury	53

1 Předmluva

Doručování. Slovo, které samo o sobě laikovi zpravidla neevokuje žádné komplikace a složitosti, má ve vnímání osoby, která má alespoň základní povědomí o obsahu normativní úpravy vztahující se k institutu doručování v civilně-procesní oblasti, jiný význam. Doručování v soudním řízení je významným procesním nástrojem, který nelze v žádném případě opomíjet či zlehčovat a jenž jakožto jeden ze základních institutů procesního práva zásadním způsobem ovlivňuje průběh každého soudního řízení a má nesporný vliv na jeho důsledky.

S ohledem na značnou rozsáhlost problematiky, kdy podrobný rozbor tématu každé jednotlivé kapitoly by jistě vydal na samostatnou diplomovou práci, není cílem této práce učinit komplexní rozbor institutu doručování ve všech podrobnostech a aspektech. Smysl a cíl práce, které jsem si stanovila, je učinit nikoliv ucelený a komplexní, ale spíše povšechný a průřezově přehledný náhled na problematiku doručování v civilním procesu tak, aby čtenář získal přehled o historickém vývoji institutu doručování v civilním procesu s tím, že práce má též upozornit na podstatné změny a zvraty v přístupu zákonodárce k tomuto procesnímu institutu v průběhu doby. Součástí diplomové práce je též zhodnocení přínosu poslední a dnes účinné právní úpravy, ohlédnutí za problematickými začátky spojenými s příchodem účinnosti této nové a revoluční právní úpravy a představení judikatury vzešlé v souvislosti s touto novelou. Protože doručování jako procesní institut se samozřejmě neužije výhradně v interakci soudů a účastníků na území ČR, považovala jsem za vhodné rovněž zmínit rovněž problematiku doručování do a z ciziny.

V kapitole druhé této diplomové práce je vymezen pojem „doručování“ v českém právním řádu, resp. ve vztahu k civilnímu procesu.

Kapitola třetí stručně popisuje systém a principy doručování v civilním procesu v jednotlivých obdobích po vzniku republiky až do 30. 6. 2009. Smyslem této kapitoly je průřezově nahlédnout na institut doručování v průběhu času a zaměřit se na specifika přináležící k danému období.

Doručování v civilním procesu

V kapitole čtvrté jsou představeny nejzásadnější změny, k nimž došlo s poslední rozsáhlou novelou zák. č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „OSŘ“), která revolučním způsobem zasáhla do systému doručování.

Samostatná, pátá, kapitola, je věnována tématu datových schránek, kdy v jedné z podkapitol je obecně pojednáno o systému datových schránek a druhá podkapitola se zabývá zhodnocením systému datových schránek z hlediska jeho fungování v soudní praxi.

Kapitola šestá je věnována dílčím otázkám souvisejícím s doručováním ve věcech s cizím prvkem, s důrazem na právní rámec úpravy doručování do zahraničí a na prostředky realizace soudní spolupráce ve věcech občanských.

2 Pojem „doručování“

Před tím, než přistoupím k řešení konkrétnějších otázek vztahujících se k tématu této diplomové práce, je nutné se zabývat samotným pojem „doručování“, jak je chápán v rámci českého právního řádu a zejm. pak, s ohledem na zadání této diplomové práce, v právním odvětví soukromoprávním a civilním procesu. V první řadě je třeba konstatovat, že zákonnou definici pojmu „doručování“ v právních předpisech tvořících právní řád České republiky nenajdeme, a to ani v procesních předpisech upravujících postupy v civilním soudním řízení¹.

Obecnou definici soudního doručování odvozují autoři odborné literatury z jeho funkce a účelu, k němuž směřuje, a to např. tak, že soudním doručováním se rozumí zákonem stanovený postup, na jehož základě je soud povinen uzavřít, že doručovaná soudní písemnost byla dodána do dispozice adresáta. Není přitom podstatné, zda si adresát skutečně písemnost převzal².

V každé fázi civilního procesu, v níž dochází ke komunikaci mezi soudem a účastníkem řízení za pomoci postupů a doručovacích prostředků stanovených platnými právními předpisy, je třeba mít na zřeteli, že doručování a doručení vede k závažným procesním důsledkům zasahujícím do práv účastníků, jimž bylo doručováno. Například jen řádně doručený rozsudek může nabýt právní moci a projevit tak závazné účinky na právní vztahy, o nichž se vyslovuje³. Řádné doručení je tedy nezbytným předpokladem dosažení účelu každého soudního řízení, kterým je ochrana ohrožených či porušených subjektivních práv žalobce.

Účelem a smyslem právní úpravy doručování tedy je jasně a srozumitelně vymezit způsoby a prostředky, prostřednictvím nichž je možné účastníky řízení seznámit s písemnostmi vzešlými z průběhu soudního procesu tak, aby k tomu došlo s co možná nejnižší časovou prodlevou, efektivně a bez komplikací v podobě

¹ Zákon č. 99/1964 Sb., občanský soudní řád (dále v textu práce jen jako „OSŘ“) a další zákonné a podzákoné předpisy vztahující se k institutu doručování v civilním procesu

² Svoboda, K., Suk, M., Zeman, P. Doručování v soudním řízení. LINDE Praha, 2009 ISBN 978-80-777-5, s. 11

³ Winterová, A. a kolektiv. Civilní právo procesní. 3. aktualizované a doplněné vydání. LINDE Praha, 2004 ISBN 80-7201-464-1, s. 194 an.

Doručování v civilním procesu

obstrukcí ze strany účastníků, kteří si doručení z různých důvodů nepřejí a vyhýbají se mu a zároveň tak, aby tito účastníci nebyli zkráceni na svých právech, zejm. pak právu na spravedlivý proces⁴.

Na závěr pro upřesnění uvádím, že práce je zaměřena toliko na doručování jakožto procesní nástroj soudů, tj. jen na doručování písemností ve směru od soudu k účastníku řízení, nikoliv naopak, neboť v takovém případě nemluvíme o doručování, ale o podání jakožto procesním úkonu účastníka řízení.

⁴ Zaručeno každému člověku, čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

3 Stručný nástin historického vývoje institutu doručování na území České republiky od roku 1918 do 30. 6. 2009

3.1 Úprava doručování v období od vzniku republiky do konce roku 1950

První úpravu institutu doručování jakožto procesního nástroje ve vztahu k nově vzniklé republice⁵ hledejme v ust. § 87 an. ř. z. č. 113/1985, o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní)⁶ (dále též pro tuto podkapitulu jako „Zákon“), který byl do československého právního řádu začleněn tzv. recepční normou⁷, na základě níž byl v zájmu společenské stability do nově vytvořeného státu recipován rakouský a uherský státní aparát a právní řád⁸.

Podstata právní úpravy doručování v Zákoně, normativně poměrně rozsáhle upravená v plných 36 ustanoveních (§ 87 – § 122), se v porovnání s právní úpravou současnou zásadním způsobem neliší.

Zákon jednak rozlišuje a samostatně upravuje doručování v tuzemsku a doručování v cizině. Pro doručování v tuzemsku stanoví, že doručování bude zpravidla vykonáváno poštou, nařízením však mohla být za určitých okolností stanovena možnost doručení prostřednictvím soudního zřizence nebo místního národního výboru.

O určení způsobu doručování rozhodoval soud, který soudní obsílku doručoval, příp. soud, u kterého bylo učiněno podání, které se mělo doručit, anebo který sepsal protokol.

Zákon dále upravoval možnost strany zvolit si zmocněnce pro doručování a též určoval, v jakých případech je strana povinna jmenovat svého zmocněnce pro doručování na základě nařízení soudu⁹. Pro případ, že by si strana i přes nařízení

⁵ Vznik Československa: 28. 10. 1918 prohlášením nezávislosti na Rakousko – Uherském mocnářství

⁶ Zdroj ASPI, zákon ve znění předpisů jej měnících a doplňujících do dne 31. 12. 1947

⁷ Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného československého státu

⁸ *Malý, K. a kolektiv autorů.* Dějiny Českého a Česko – Slovenského práva do roku 1945. LINDE Praha, 1997 ISBN 80-7201-045-X, s. 271

⁹ § 94 an. Zákona

Doručování v civilním procesu

soudu zmocněnce nezvolila, Zákon umožňoval veškerá doručení ve vztahu k této straně provést odevzdáním písemnosti poště na poslední její známou adresu, přičemž okamžikem odevzdání písemnosti poště se doručení pokládalo za provedené, i když se zásilka vrátila jako nedoručitelná; již Zákon tedy využíval možnosti fikce doručení. Doručení odevzdáním na poště (fikcí) nebylo možné, pokud se doručovalo v obvodu mimo působnost Zákona¹⁰. Povinnost zvolit si společného zástupce měli dle Zákona společní žalobci v soudní při¹¹. Zákon též upravoval podmínky, za nichž bylo možné doručovat v neděli, ve svátek nebo v noci (se soudcovským dovolením)¹².

Zákon dále stanovoval taxativním výčtem možná místa doručení; doručení mimo tato místa nebylo vyloučeno, ale platné bylo pouze v případě, když přijetí písemnosti nebylo adresátem odepřeno¹³.

V ust. § 102 Zákon připouštěl možnost náhradního doručení, ovšem náhradním doručením, ač důsledky jsou stejné, se v tomto případě nerozuměl stejně pojmenovaný institut procesního práva zcela tak, jak jej chápeme dnes. Podle Zákona bylo náhradní doručení učiněno předáním písemnosti osobě odlišné od adresáta, přičemž Zákon nevyžadoval bezvýjimečně ani doručení do rukou rodinného příslušníka adresáta, který se nacházel v bytě. Zajímavý je, byť s ohledem na charakter doby logický, požadavek zákonné úpravy, že osoba nacházející se v bytě adresáta, která má převzít doručovanou písemnost, má být doručujícím orgánu známa. Obdobně jsou podmínky doručení upraveny ve vztahu k doručení fyzickým osobám – obchodníkům.

Zvláštní postup při doručování stanovil Zákon v ust. § 104, podle kterého v případě, že nebylo možné adresátu doručit přímo a ani prostřednictvím osob nacházejících se v bytě nebo obchodní nebo živnostenské místnosti, bylo možné uložit doručovanou písemnost u poštovního úřadu (bylo-li doručováno poštou), nebo u místního národního výboru s tím, že uložení se mělo ohlásit písemným oznámením upevněným na dveřích bytu nebo vchodu do obchodní nebo živnostenské místnosti, a příp. též sdělit osobám bydlícím v sousedství. Zákon upřesňoval, že písemné

¹⁰ § 96 Zákona

¹¹ § 97 Zákona

¹² § 100 Zákona

¹³ § 101 Zákona

Doručování v civilním procesu

oznámení smělo být upevněno na dveřích u vchodu do zavřené obchodní místnosti toliko ve všední den. Tento postup rovněž vede k účinku doručení písemnosti, přičemž poškození nebo stržení oznámení nemělo na platnost doručení žádný vliv.

Obdobné účinky jako v současné právní úpravě mělo dle Zákona odepření převzetí písemnosti adresátem, tedy takto odepřená písemnost, kterou doručující orgán zanechal v místě doručení anebo u poštovního úřadu, se považovala za doručenou¹⁴.

Stejně, jako je tomu dnes, i v době účinnosti Zákona bylo možné veškeré soudní písemnosti doručit přímým vydáním u soudu, a to tehdy, pokud se o ně adresát přihlásil dříve, než bylo započato s doručením prostřednictvím doručujícího orgánu. V takovém případě byla průkazem o doručení zvláštní stvrzenka osoby, které byla písemnost vydána, anebo podpis této osoby ve zvláštním úředním rejstříku k tomuto účelu vedeném¹⁵.

V případě, že osoba, které mělo být doručeno, byla nezvěstná, nebo nebyl její pobyt soudu znám, dle Zákona se situace dala řešit dvojím způsobem. Jednak Zákon připouštěl možnost ustanovení opatrovníka (kurátora) v případě, kdy k ochraně práv účastníka bylo nutné učinit nějaký procesní úkon, pak se písemnosti doručovali tomuto ustanovenému opatrovníku¹⁶. Druhou možností pro případ, kdy nebylo nutné učinit k ochraně práv účastníka žádný úkon, bylo postupovat dle § 115 Zákona a účastníkovi doručit veřejnou vyhláškou, kdy se písemnost vyvěsila na úřední desce soudu. Účinky doručení nastaly uplynutím 30 denní lhůty, avšak lhůtu bylo možné přiměřeně prodloužit, pokud soud takové prodloužení považoval za vhodné a účelné.

Samostatná právní úprava byla věnována doručování mezi advokáty (ust. §§ 112, 113 Zákona).

¹⁴ § 109 Zákona

¹⁵ § 114 Zákona

¹⁶ § 116 Zákona

Doručování v civilním procesu

V ust. § 119 Zákon upravuje postup při doručování tzv. exteritoriálním osobám¹⁷. V případě doručování takovýmto osobám si soud musel požádat o součinnost ministerstvo zahraničních věcí, které mělo doručení zprostředkovat. Pro případ, že by doručení tímto způsobem nebylo možné, stanovoval Zákon možnost ustanovení adresátu (na návrh nebo z úřední moci) opatrovníka, kterému se písemnost doručí.

Ust. § 120 a 121 Zákona upravovala doručování československým státním příslušníkům zdržujícím se v cizím státě a požívajícím tam exteritoriality, přičemž těmto osobám bylo možné doručit prostřednictvím ministerstva zahraničních věcí. Prostředníkem pro doručení písemností osobám, které byly mimo území působnosti Zákona a zároveň nešlo o osoby dle předchozí věty, bylo-li zároveň vyloučeno zprostředkování doručení československým vyslancem nebo konsulárním úřadem, byl příslušný cizozemský úřad, který písemnost doručoval na základě dožádání doručujícího soudu. Zákon upravoval též situaci, kdy by v přiměřeném čase nedošlo k potvrzení o doručení dožádaným orgánem; v takovém případě byl soud oprávněn doručit písemnost veřejnou vyhláškou anebo prostřednictvím opatrovníka, kterého by ustanovil. Stejně by soud postupoval též v případě, pokud by se doručení písemnosti v cizině nezdařilo anebo by zde byla pravděpodobnost, že pokus o doručení dožádaným orgánem bude bez výsledku, protože je obecně známo, že cizozemský úřad odpírá právní pomoc.

Recepce rakouského a uherského práva nastal v unitárním státě zvláštní právní stav, tzv. právní dualismus, kdy v českých zemích platilo rakouské právo a na Slovensku a Podkarpatské Rusi právo uherské¹⁸. Tento stav byl z pochopitelných důvodů nepraktický a od počátku nevyhovující, jediným řešením tedy bylo přijetí nové, jednotné právní úpravy. Ačkoliv potřeba nové právní úpravy byla zřejmá ihned po vzniku samostatné republiky, nový občanský soudní řád byl přijat až koncem roku 1950 s účinností od nového roku 1951; do té doby byla platná právní úprava přiblížená v této podkapitole.

¹⁷ Osoby požívající exteritoriality, nebo osoby, které se nalézají v bytě exteritoriální osoby

¹⁸ Kadlecová, M., Schelle, K., Veselá, R. Vlček, E. – Dějiny českého soukromého práva. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007 ISBN 978-80-7380-041-3, s. 105

3.2 Úprava doručování v období od Nového roku 1951 do 31. 3. 1964

Dne 25. 10. 1950 byl Národním shromážděním republiky československé přijat zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád) (dále v této kapitole též „občanský soudní řád“), s účinností od 1. 1. 1951.

Jde-li o rozsah normativní úpravy, ta se podstatným způsobem zredukovala, a to z 36 ustanovení na pouhých 14 (ust. § 46 - § 52 a § 53 občanského soudního řádu). S ohledem na stručnost normativní úpravy institutu doručování v občanském soudním řádu ministerstvo spravedlnosti stanovilo podzákoný rámec úpravy doručování svým nařízením¹⁹, v němž mj. podrobněji rozpracovalo postup soudu při doručování v občanském soudním řízení (§ 75 – § 85 Jednacího řádu).

Podstata právní úpravy ve srovnání s předchozí právní úpravou zůstala zachována. Občanský soudní řád rovněž rozlišoval písemnosti, které se doručují do vlastních rukou a ty, které se do vlastních rukou nedoručují, přičemž pro jejich doručení stanovoval odlišný postup. Občanský soudní řád též upravoval možnost tzv. náhradního doručení a samostatně upravoval institut uložení písemnosti. Dle občanského soudního řádu bylo možné doručovat zmocněnci, přičemž občanský soudní řád rozlišoval zmocněnce s procesní plnou mocí a zmocněnce určeného výhradně pro přijímání písemností. Odepření přijetí doručované písemnosti mělo shodné účinky jako v případě předchozí právní úpravy. V souladu s občanským soudním řádem bylo též možné doručovat veřejnou vyhláškou nebo prostřednictvím ustanoveného opatrovníka.

Písemnosti se podle občanského soudního řádu měly doručovat do vlastních rukou adresáta výhradně v případech stanovených zákonem, nebo uznal-li to soud z důležitých důvodů za potřebné. Občanský soudní řád v souvislosti s průkazem doručení písemnosti hovořil též o doručence²⁰. Jednací řád rozlišoval modré doručanky pro použití při doručování písemnosti do vlastních rukou a bílé doručanky pro použití při doručování ostatních písemností. Připojení doručanky nebylo potřebné,

¹⁹ Nařízení ministerstva spravedlnosti č. 192/1950 Sb., který se vydávají podrobnější předpisy pro řízení v trestních a občanskoprávních věcech (jednací řád) (dále jen pro tuto podkapitulu „Jednací řád“)

²⁰ § 46 odst. 1 občanského soudního řádu.

Doručování v civilním procesu

pokud doručení bylo možné prokázat jinak, např. zápisem v protokolu o úkonu, při němž bylo doručení provedeno²¹.

Soud doručoval podle občanského soudního řádu zpravidla poštou, anebo soudním doručovatelem, uznal-li tento způsob doručení předseda senátu za výhodnější. V naléhavých případech bylo možné doručit písemnost výkonným orgánem příslušného místního národního výboru, příp. orgánem Veřejné bezpečnosti²². Možným doručujícím orgánem byl též orgán, který měl vykonat úřední úkon, při kterém mělo dojít k doručení; o doručení měl úředník sepsat protokol²³. Samostatně občanský soudní řád zmiňuje možnost doručení přímo u soudu, přičemž průkazem o doručení bylo v takovém případě potvrzení ve spise²⁴. Není bez zajímavosti, že občanský soudní řád, ale ani Jednací řád, oproti předcházející právní úpravě, výslovně neupravovaly možnost převzetí písemnosti přímo u soudu.

Občanský soudní řád stanovoval, že adresátovi – fyzické osobě je možné písemnost doručit v bytě, na pracovišti nebo kdekoli bude zastižen²⁵. Samostatná úprava byla věnována doručování písemností orgánům a organizacím, kdy bylo pro případ nutnosti doručení písemnosti do vlastních rukou stanoveno, že je třeba doručit osobě oprávněné zastupovat orgán podle zákona nebo statutu orgánu. V případě, že nešlo o písemnosti určené do vlastních rukou, mohla tyto přijímat osoba oprávněná přijímat písemnosti za orgán či organizaci²⁶. Zvláštní způsob doručení ve vztahu k doručujícímu orgánu občanský soudní řád stanovoval pro vojáky v činné službě a příslušníkům ozbrojených sborů v činné službě a též osoby ve vazbě či ve výkonu trestu odnětí svobody²⁷.

Písemnosti, které se nedoručovaly do vlastních rukou a při jejichž doručování nebyl adresát zastižen v bytě, kde mu mělo být doručeno, ačkoliv se v místě doručení zdržoval, mohla být písemnost doručena jiné osobě s adresátem v bytě spolubydlící, ovšem pouze za předpokladu, že byla tato osoba ochotna a způsobilá písemnost

²¹ Rubeš, J. a kol. Občanský soudní řád: komentář. Díl I. Praha: nakladatelství Orbis, 1970, ISBN není, s. 177

²² Doručení policejním orgánem předchází právní úprava ještě neznala.

²³ § 46 odst. 2 občanského soudního řádu.

²⁴ § 46 odst. 4 občanského soudního řádu.

²⁵ § 46a občanského soudního řádu.

²⁶ § 46b občanského soudního řádu

²⁷ § 46c a § 46d občanského soudního řádu

Doručování v civilním procesu

převzít a neměla-li na věci, které se doručovaná písemnost týkala, protichůdný zájem. Pokud takové osoby nebylo, v souladu s ust. § 83 Jednacího řádu doručovatel uložil doručovanou písemnost, o čemž zanechal písemné oznámení v místě doručení. Písemné oznámení doručovatel vyvěsil na vchodové dveře nebo na jiné vhodné místo a bylo-li to možné, vyrozuměl o tom též osoby ze sousedství, příp. zaměstnance na pracovišti. Den uložení písemnosti se pak považoval za den doručení, i když se o uložení, a tedy ani existenci písemnosti, adresát nedozvěděl.

Pokud šlo o doručování písemností určených do vlastních rukou adresáta, které se nepodařilo doručit z důvodu, že nebyl při doručování zastížen, ačkoliv se v místě doručení zdržoval, postupovalo se obdobným způsobem, který je popsán v předchozím odstavci ve vztahu k písemnostem, které nebyly doručovány do vlastních rukou. Kromě písemného oznámení byl však doručovatel povinen ponechat v místě doručení výzvu s uvedením, kde si může písemnost vyzvednout, přičemž za tímto účelem byla adresátovi stanovena lhůta 3 dnů. Teprve marným uplynutím této lhůty se písemnost považovala za doručenu²⁸.

Občanský soudní řád v ust. § 50 upravoval postup při odepření přijetí doručované písemnosti adresátem. Účinky odepření převzetí doručované písemnosti dle občanského soudního řádu byly shodné s předchozí úpravou, tzn. bezdůvodné odepření výpovědi způsobilo, že se písemnost považovala za doručenu. Oproti předchozí právní úpravě však občanský soudní řád tento účinek spojoval se samotným aktem odmítnutí převzetí písemnosti²⁹, kdežto ř. z. č. 113/1985, o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní), účinek spojoval s uložením písemnosti u poštovního orgánu či místního národního výboru, nebylo-li možné písemnost zanechat v místě doručení (ust. § 109 ř. z.). Jednací řád ve svém ust. § 81 stanovoval, že doručovatel adresáta poučí o účincích odmítnutí převzetí písemnosti a na obálce vyznačí datum a důvod odepření písemnosti a písemnost vrátí soudu, který posoudí důvodnost odmítnutí převzetí písemnosti.

Rozdílná úprava oproti právní úpravě předchozí vyplývá z ust. § 80 Jednacího řádu, který stanovuje jako zprostředkující orgán k doručení písemnosti osobám

²⁸ Ust. § 84 Jednacího řádu

²⁹ Tzn. v tomto je úprava shodná s dnešní právní úpravou.

Doručování v civilním procesu

s právem exterritoriality, ministerstvo spravedlnosti. Původně doručení těmto osobám zajišťovalo ministerstvo zahraničních věcí.

Původní Jednací řád byl s účinností od 1. 1. 1953 nahrazen Nařízením ministerstva spravedlnosti č. 95/1952 Sb., kterým se vydává jednací řád pro soudy (dále jen „Nařízení“). Jde-li o úpravu institutu doručování, provedlo Nařízení pouze kosmetické změny oproti původnímu Jednacímu řádu, byla však doplněna možnost převzetí písemnosti přímo na soudě, která v předchozí úpravě chyběla (ust. § 78 odst. 6 Nařízení).

V následujících více než deseti letech se právní úprava doručování, až na drobné změny, prakticky nezměnila. Zásadní změna přišla až s vývojem politické situace na území československého státu, kdy se změnou režimu, jejímž důsledkem bylo též přijetí ústavního zákona č. 100/1960 Sb., Ústavy Československé socialistické republiky, Národním shromážděním dne 11. 7. 1960 (a k témuž dni účinnou), přišlo na přetřes téma nového občanského soudního řádu, který by reflektoval nastalou společenskou situaci.

3.3 Úprava doručování v období od 1. 4. 1964 do 30. 6. 2009

V tomto období došlo k řadě výrazných změn v systému doručování v občanském soudním řízení. Jednotlivé změny představím v následujících podkapitolách.

3.3.1 Obecně k zákonu č. 99/1964 Sb., Občanskému soudnímu řádu

Z důvodové zprávy k vládnímu návrhu nového občanského soudního řádu³⁰ vyplývají následující motivace k jeho přijetí:

³⁰ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu občanského soudního řádu Národního shromáždění ČSSR 1960 - 1964, Tisk 147, dostupné na <http://www.psp.cz/eknih/1960ns/tisky/t0147_08.htm>

Doručování v civilním procesu

Předchozí občanský soudní řád, vydaný v roce 1950, byl vydán v závislosti na tehdejší společenského a politického klimatu, který se nesl v duchu přechodu od kapitalismu k socialismu, a jeho znění této situaci plně odpovídalo. Občanský soudní řád z r. 1950 tedy vznikl v přechodném období a byl určen k tomu, aby sloužil potřebám společnosti právě v tomto období. V době svého vydání byl občanský soudní řád značně pokrokový oproti úpravě občanského procesu v době buržoazního společenského zřízení, což se projevilo zejm. ve zjednodušení dřívější značně formalistické úpravy, ale byl též prvním procesním kodexem, který platil pro celé území státu a sjednotil do té doby odlišnou úpravu soudního řízení v českých zemích a na Slovensku. Jeho hlavní význam byl spatřován v provedení zásad charakteristických pro socialistický občanský proces, jako je zásada objektivní pravdy nebo požadavek rozhodování dle skutečného stavu věci a bez vázanosti vůlí účastníků. V důvodové zprávě bylo konstatováno, že občanský soudní řád z r. 1950 byl důležitým krokem na cestě výstavby socialistického soudnictví, a dále bylo v důvodové zprávě zdůrazněno, že jeho nahrazení je nutné nikoli z důvodu jeho nedostatků, ale protože vycházel ze společenských vztahů své doby, přičemž již záhy po svém vydání (v r. 1952) musel být novelizován a upraven tak, aby vyhovoval vývoji praxe při soustavném vývoji společenských vztahů. V důvodové zprávě bylo dále uvedeno, že občanský soudní řád z r. 1950 je již překonán vývojem natolik, že je třeba jej nahradit novým zákonem.

V návaznosti na návrh zákona a výše uvedené důvody se dne 4. 12. 1963 Národní shromáždění usneslo na znění zákona č. 99/1963 Sb., Občanského soudního řádu (dále též „OSŘ“), který byl přijat s účinností od 1. 4. 1964.

OSŘ upravovalo institut doručování v pouhých 6 ustanoveních, došlo tedy k výrazné redukci rozsahu právní úpravy a s tím souvisejícímu zjednodušení. Přesto nedošlo k žádným zásadním změnám, jde-li o charakter institutu doručování v civilním procesu, a to i přes skutečnost, že OSŘ jinak podstatným způsobem změnil tvář civilního procesu. V ustanoveních týkajících se postupu při doručování, jde-li o písemnosti určené do vlastních rukou, způsobů doručování (doručujících orgánů), místa možného doručení, institutu náhradního doručení či možnosti doručování prostřednictvím ustanoveného opatrovníka nebo zástupce, se od předchozí právní

Doručování v civilním procesu

úpravy nijak neodlišovala. Novým OSŘ však byla vypuštěna úprava doručování veřejnou vyhláškou.

V následujícím dlouhém období čítajícím více než dvacet let nedošlo k žádným zásadnějším novelizacím OSŘ a žádná z provedených novel nikterak nezasáhla institut doručování. Změny zásadnějšího charakteru nastaly až po převratu v roce 1989, což byl samozřejmý důsledek společenské změny v podobě cesty státu k demokratickému zřízení, s níž šla ruku v ruce potřeba komplexní změny charakteru právního řádu reflektující aktuální společenskou a politickou situaci, a tím i právních předpisů upravujících procesní postupy v občanském soudním řízení.

3.3.2 Přehled novel OSŘ dotýkajících se institutu doručování od „sametové revoluce“ do 31. 12. 1992

Ve zkoumaném období byly přijaty toliko dvě novely OSŘ, které se dotkly institutu doručování.

Stručně k těmto novelám v následujících bodech.

1) novela OSŘ provedená *zákonem č. 519/1991 Sb.*, kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád³¹

→ Došlo toliko ke změnám v terminologii, kdy např. „místní národní výbor“ byl nahrazen „orgánem obce“, „orgán Veřejné bezpečnosti“ byl nahrazen „policejním orgánem“, apod.

→ Kromě míst doručení, která upravovala stávající právní úprava, došlo k rozšíření o možnost doručení adresátu – podnikateli do místa jeho podnikání.

³¹ Zákon ze dne 5. 11. 1991, účinný od 1. 1. 1992. Zdroj ASPI

Doručování v civilním procesu

→ Novelizovaný OSŘ byl rozšířen o úpravu uveřejňování vyhlášek (ust. § 50a).

2) novela OSŘ provedená *zákonem č. 263/1992 Sb.*, kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád³²

→ Ustanovení týkající se doručování právnickým osobám (ust. § 48) bylo doplněno o možnost doručení notářům s tím, že lze doručovat též notářským koncipientům a jiným právníkům (nově vložený odst. 3 citovaného ustanovení)³³;

→ Zásadní změnou bylo opětovné zařazení možnosti doručení vyvěšením na úřední desce soudu účastníkům neznámého pobytu, přičemž lhůta, po jejímž uplynutí nastaly účinky doručení vyvěšeného rozhodnutí, činila 15 dní (nově vloženo ust. § 47a).

3.3.3 Přehled podstatných novel OSŘ dotýkajících se institutu doručování po vzniku samostatné České republiky dne 1. 1. 1993

V úvodu této podkapitoly nutno poznamenat, že až do současné doby je základním právním předpisem vztahujícím se na civilní proces OSŘ z roku 1963, ve znění novel. V poslední době ještě zesiluje již dlouhodobý tlak na přijetí nového občanského soudního řádu, a to nyní zejm. s ohledem na přijetí nového kodexu občanského práva³⁴.

OSŘ z r. 1964 byl v průběhu uvedeného období novelizován skutečně mnohokrát, a ačkoliv se doručování zdaleka nedotkly všechny novely, přesto do tohoto institutu do dnešní doby zasáhlo hned čtrnáct novelizačních zákonů. Řada novel s sebou přinesla nepodstatné změny nikterak ve neovlivňující systém doručování, jiné

³² Zákon ze dne 28. 4. 1992, účinný od 1. 1. 1993. Zdroj ASPI

³³ Zákonem č. 264/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský zákoník, zrušuje zákon o státním notářství a o řízení před státním notářstvím (notářský řád) a mění a doplňují některé další zákony, došlo k procesu privatizace státního notářství.

³⁴ Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ze dne 3. 2. 2012, účinný od 1. 1. 2014. Zdroj ASPI

Doručování v civilním procesu

změny však byly patrnější a některé významným způsobem ovlivnily, dá se říci že revolučně, charakter institutu doručování, a tím i průběh samotného občanského soudního řízení.

Nyní představím ve formě přehledného seznamu novelizační zákony, jimiž bylo ve zkoumaném období zasáhnuo do institutu doručování, se stručným shrnutím změn, které s sebou přinesly:

1) Zákon č. 171/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád;

- Došlo k úpravě možnosti náhradního doručení právnické osobě za předpokladu, že se jí ani při opakovaném pokusu nepodařilo doručit na adrese sídla dle veřejného rejstříku a zároveň není-li soudu známa jiná (ust. § 48 OSŘ).

2) Zákon č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony;

- Změny provedené touto novelou (s účinností od 1. 1. 2001) byly již výraznějšího charakteru a byly zejm. reakcí na nespokojenost soudní praxe s upřednostňováním pošty jakožto doručujícího orgánu. Pošta v rámci své činnosti často odevzdávala doklady o doručení písemnosti v nepřiměřeně dlouhých intervalech, často též bylo nutné opakované doručení, čímž se jednak zvyšovaly náklady, ale rovněž tím docházelo k prodlužování soudního řízení³⁵.
- Písemnosti soudu měly být doručovány v první řadě soudním doručovatelem nebo justiční stráží, dále pak poštou nebo příslušným policejním orgánem a ve stanovených případech pak prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti (ust. § 45 OSŘ).

³⁵ Šínová, R. et al. Doručování v civilním soudním řízení. Vyd. 1. Praha: Leges, 2009. s. 11 Praktik. ISBN 978-80-87212-20-2.

Doručování v civilním procesu

- Novelou byl podrobně upraven postup při doručování jednotlivým typům osob: fyzickým a právnickým osobám, státním orgánům, státu, advokátům, notářům a obcím a vyšším územně samosprávným celkům.
- Novelou se zvýšil rozsah právní úpravy doručování z 8 na 14 ustanovení.
- Došlo k rozlišení lhůt rozhodných pro fikci doručení ve vztahu k uložené zásilce – fikce doručení podle novely měla nastat po marném uplynutí 3 dnů u obyčejných písemností a 10 dnů u písemností určených do vlastních rukou. Účinnost fikce doručení však i nadále zůstala závislá na skutečnosti, zda se na adrese, na kterou bylo doručováno, adresát v době doručování zdržoval.
- Byla zrušena povinnost opakovaného pokusu o doručení písemnosti.
- Novelou došlo k dílčím pozitivním změnám, ale v celkovém pohledu jde o úpravu komplikovanou, kasuistickou, nepřehlednou a tím nestabilní.

3) Zákon č. 151/2002 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím soudního řádu správního;

- Doprovodná novela OSŘ k soudnímu řádu správnímu účinná od 1. 1. 2003.
- Šlo o rozsáhlou a pokrokovou změnu v systému doručování, kdy opět došlo k nárůstu rozsahu úpravy ze 14 ustanovení na 19.
- Novela doplnila OSŘ o další možné doručující prostředky, kdy je nově možné doručovat prostřednictvím soudního exekutora a veřejné datové sítě (důsledek technického pokroku). Rovněž byla doplněna možnost doručit soudní písemnost při soudním jednání.

Doručování v civilním procesu

- Poprvé bylo touto novelou zavedeno zákonné pořadí způsobů doručování, kdy podle ust. § 50b odst. 1 OSŘ se doručuje prioritně při jednání nebo jiném soudním úkonu, následuje doručení prostřednictvím veřejné datové sítě a až poté je v pořadí doručení „v zalepené obálce“ některým z doručujících orgánů.
- Nově OSŘ upravovalo doručování správním úřadům a došlo ke změnám ve způsobu doručování státu.
- OSŘ po novele upravuje i takové detaily, jako je časový interval pro doručování, dále podrobná úprava náležitostí doručení; je zde evidentní snaha o náhradu poštovních předpisů zákonným textem, což bylo důsledkem přetrvávajících potíží s doručování prostřednictvím pošty. Velkým problémem byl nesoulad poštovních předpisů a zákonné právní úpravy, kterou pošta nerespektovala. Tato skutečnost bohužel měla zásadní vliv při zkoumání, zda došlo k řádnému doručení³⁶ a podstatným způsobem narušovala jistotu účastníků řízení.

4) Zákon č. 202/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů;

- Novelou byla do OSŘ doplněna ustanovení upravující způsob doručování písemností Úřadu pro zastupování ve věcech majetkových jakožto účastníku řízení anebo osoby, která na základě zvláštního právního předpisu vstoupila do řízení.

5) Zákon č. 555/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 549/1991 Sb., o soudních

³⁶ K tomu např. Nález Ústavního soudu ze dne 7. 5. 1997, sp. zn. I. ÚS 272/96, v rámci kterého Ústavní soud vyslovil, že jen řádné doručení podle platných předpisů má za následek počátek běhu lhůty pro odvolání osobě, které je doručováno. Poštovní doručovatelé nedodržovali zákonem stanovený postup a neopatřovali doručení všemi zákonnými náležitostmi, přesto obecné soudy postupovali, jako by byl dodržen postup potřebný pro náhradní doručení. V takovém případě šlo o nesprávný procesní postup a nedalo se konstatovat řádné doručení rozhodnutí.

Doručování v civilním procesu

poplaticích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů;

- Rozsáhlá komplexní novela rozšiřující zákonnou materii upravující doručování z 19 na 31 ustanovení, účinná od 1. 1. 2005.
- Došlo k zásadním změnám v systému doručování, úprava byla vrcholně složitá a kasuistická. OSŘ ve znění této novely rozlišoval na 10 typů doručujících orgánů a 16 různých typů adresátů.
- Novelu lze považovat za zásadní řešení doručování v proměňujícím se prostředí právní úpravy poštovních a telekomunikačních služeb v závislosti na zásadní přeměně role pošty a postupné elektronizace celé moderní společnosti, když zákonodárce upravil pravidla pro doručování s ohledem na celkový vývoj a na změněné potřeby týkající se doručování soudních písemností³⁷.
- Nadále zůstává prioritním doručení při jednání nebo jiném úkonu soudu, ale oproti předchozí právní úpravě bylo opuštěna preference doručení veřejnou datovou sítí na úkor doručení prostřednictvím doručujícího orgánu.
- Jde-li o doručování právnickým osobám, byly rozšířeny adresy pro doručování z rejstříkové a zvolené též na adresu, na níž se právnická osoba skutečně.

6) Zákon č. 79/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony;

- Nepodstatná změna technického charakteru neovlivňující systém doručování.

³⁷ Smolík, P. Doručování v občanském soudním řízení po 1. lednu 2005. Právní fórum. 2005, č. 1, s. 4

Doručování v civilním procesu

7) Zákon č. 133/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů;

→ Nepodstatná změna spíše technického charakteru neovlivňující systém doručování.

8) Zákon č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých souvisejících zákonů;

→ Změna ve vztahu k doručování osobám, které jsou ve výkonu zabezpečovací detence.

9) Zákon č. 274/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky;

→ Na základě novely již nebylo možné nadále využívat orgány Policie České republiky jakožto doručující orgány v občanském soudním řízení.

10) Zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony;

11) Zákon č. 218/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony;

→ Novely uvedené pod body 10) a 11) tvoří společně s dalšími zákonnými a podzákonnými předpisy, o nichž bude hovořeno dále v textu práce (kapitola 4.1), páteř revoluční změny systému v doručování.

→ Základními legislativně-technickými tezemi této komplexní reformy jsou:

- komplexní změna právní úpravy občanského soudního řízení;
- zjednodušení a zvýšení srozumitelnosti zákonného textu;
- odstranění kasuistických zákonných ustanovení;

Doručování v civilním procesu

- o sjednocení OSŘ s dalšími procesními předpisy a též se zák. č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

→ Bližší výklad k novelám, které vedly k přeměně OSŘ do dnešní podoby, je součástí kapitoly č. 4 této práce.

12)Zákon č. 167/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 499/2004, o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony;

→ Doplnková novela s ohledem na změnu zákona o elektronickém podpisu.

13)Zákon č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony;

→ Adresa pro doručování prostřednictvím doručujícího orgánu, účastníka řízení nebo jeho zástupce při doručování fyzické osobě se rozšiřuje o místo pobytu cizince na území České republiky podle druhu pobytu cizince.

14)Zákon č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

→ Drobná změna technického charakteru (změna odkazu na ustanovení OSŘ)

Jak patrné z přehledu proběhlých novelizací OSŘ, řada z nich způsobila jen nepatrné změny v institutu doručování. Proběhlo však několik novelizací, které podstatným způsobem ovlivnily systém doručování, přičemž je zde zřejmá snaha zákonodárce naleznout srozumitelnou a především v praxi fungující právní úpravu doručování, neboť tato zásadně ovlivňuje občanské soudní řízení.

4 Doručování podle OSŘ v platném znění

4.1 Obecně k institutu doručování podle OSŘ ve znění zákonů č. 7/2009 Sb. a zák. č. 218/2009 Sb.

Novela OSŘ provedená

- 1. Zákonem č. 7/2009 Sb.**, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, další související zákony³⁸;
- 2. Zákonem č. 218/2009 Sb.**, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony³⁹ a
- 3. Zákonem č. 300/2008 Sb.**, o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, **ve znění zákona č. 190/2009 Sb.**, kterým se mění zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony **spolu s doprovodným zákonem č. 301/2008 Sb.**, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů

a dále na podzákoně úrovni

- 4. Vyhláškou č. 37/1992 Sb.**, o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve **znění vyhlášky č. 168/2009 Sb.** (změna se týkala zejm. ust. § 28a - § 28g);
- 5. Instrukcí ze dne 3. 12. 2001, č. j. 505/2001-Org**, kterou se vydává vnitřní kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, **ve znění instrukce ze dne 22. 6. 2009, č. j. 50/2009-OD-ST**;

³⁸ Zdroj ASPI.

³⁹ Tamtéž.

Doručování v civilním procesu

6. Vyhláškou č. 193/2009 Sb., o stanovení porobností provádění autorizované konverze dokumentů a

7. Vyhláškou č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek.

dále též „souhrnná novela“ nebo „Novela“⁴⁰,

byla dlouho očekávanou konkrétní reakcí na nevyhovující právní úpravu doručování platnou do té doby. Nedostatečnost právní úpravy doručování, která vedla mj. k nevyhnutelnému neefektivnímu nakládání s časem v rámci výkonu soudnictví⁴¹ a byla tudíž jednou z nepřehlédnutelných příčin průtahů v započatých soudních řízeních⁴², s sebou nesla mj. logicky neutuchající příliv kritiky odborné veřejnosti zejm. z řad vykonavatelů právní praxe⁴³. Souhrnná novela byla přijata po zapracování řady pozměňovacích návrhů ze strany Ústavně právního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky⁴⁴ s účinností od 1. 7. 2009.

Za hlavní nedostatky právní úpravy doručování v OSŘ před přijetím souhrnné novely můžeme označit zejm.

⁴⁰ Další s reformou související právní předpisy: př. zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech, zákon 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a na podzákoně úrovni vyhláška č. 496/2004 (s účinností k 1. 7. 2012 byla zrušena) nebo vyhláška č. 191/2009 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, která byla zrušena s účinností od 1. 8. 2012 vyhláškou č. 259/2012 o podrobnostech výkonu spisové služby; zdroj ASPI;

⁴¹ Mním tím zejm. povinnost pátrat po pobytu účastníků řízení – adresátů.

⁴² Právo na projednání věci bez zbytečných průtahů přiznává každému čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod; toto právo každého jednotlivce je součástí práva na spravedlivý proces. Průtahy v řízení jakožto zásah do základních práv jednotlivce řešil Ústavní soud např. nálezem ze dne 15. 2. 2012, I. ÚS 2427/11, v němž mj. konstatuje „obecně známou přetíženost“ soudů. Ačkoliv, jak zmiňuji, na průtahy v řízení měla nepochybně vliv nevhodná úprava institutu doručování, nelze v žádném případě říci, že změnou systému doručování došlo k „vyléčení“ tohoto dlouhodobého a stále přetrvávajícího problému. Přetíženost soudů trvá a počet nedodělků se zvyšuje, nicméně souhrnnou novelou došlo alespoň k vyřešení dílčího problému souvisejícího s touto velkou otázkou, která nepochybně vyžaduje řešení na více liniích. V současné době se dá očekávat, že na přetíženost soudů a delší lhůty vyřízení jednotlivých kauz bude mít vliv účinnost nového občanského zákoníku, zák. č. 89/2012 Sb., v platném znění, od 1. 1. 2014, neboť nepochybně bude docházet k řadě výkladových nejasností ve vztahu k zákonným ustanovením nového kodexu, kdy soudci nebudou mít možnost se opřít o judikaturu Nejvyššího soudu, která zatím v podstatě neexistuje.

⁴³ Např. *Svoboda, K.*: Co se změní při doručování písemností v civilním řízení. Právní Fórum, 11/2007, str. 400; *Smejkal V.*: Jednotný zákon o podávání a doručování?, Právní rádce 10/2007, str. 4

⁴⁴ Pozměňovací návrh dostupný na www.psp.cz v části Jednání a dokumenty, Sněmovní tisky. Usnesení UPV k tisku 478/0, č. 480/1.

Doručování v civilním procesu

- neexistenci principu odpovědnosti adresáta za doručení soudních písemností;
- povinnost soudu prokazovat adresu pro doručování;
- příliš rozsáhlá, nepřehledná a kasuistická právní úprava doručování;
- chybějící provázanost s ostatními procesními předpisy;
- jen omezené možnosti elektronického doručování;
- snadné dosažení zpochybnění doručení účastníkem řízení, který se doručení, anebo jeho následkům, cíleně vyhýbá;
- nesoulad lhůt pro uložení (15 dnů) a pro vznik fikce doručení (10 dnů).

Jedním z cílů této zásadní Novely, resp. její části týkající se systému doručování, mělo být nalezení „zlaté střední cesty“ mezi v právním státě nutnou a přirozenou ochranou procesních práv účastníků soudního řízení, jež se řadí mezi základní principy právního státu, a pochopitelnou snahou státu o zefektivnění doručování a s tím přímo souvisejícího, dle předpokladů ne nepodstatného, zrychlení soudních řízení⁴⁵. Důležité je v této souvislosti poznamenat, že právní úpravu doručování je sice nutné vykládat v materiálním, nikoli formalistickém smyslu⁴⁶, nikdy však bez dalšího k tíži účastníka soudního řízení, jemuž je v konkrétním případě doručováno⁴⁷.

Oproti předchozí právní úpravě byl rozsah normativní úpravy institutu doručování podstatným způsobem zredukován⁴⁸ a došlo k výraznému zjednodušení úpravy, nejviditelněji tím, že zákonodárce přestal kasuistickým a způsobem rozlišovat a samostatně upravovat způsob doručování jednotlivým typům osob⁴⁹, jako tomu bylo

⁴⁵ Dostupné na www.psp.cz v části Jednání a dokumenty, Sněmovní tisky. Důvodová zpráva k zákonu č. 7/2009 Sb. – sněmovní tisk 478/0,

⁴⁶ Závěr vyplývá např. z rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, zdroj ASPI: 1) rozsudek ze dne 27. 3. 2013, sp.zn. 23 Cdo 2425/2011, z něhož vyplývá, že seznámil-li se účastník řízení s obsahem doručované soudní písemnosti, pak otázka, zda bylo doručení vykonáno způsobem stanoveným právními předpisy, není významná. Nedodržení formy totiž samo o sobě neznamená, že doručení musí být zopakováno, rozhodující je, zda se doručovaná písemnost fakticky dostala do rukou adresáta; 2) usnesení ze dne 6. 11. 2013, sp.zn. 21 Cdo 3489/2012, podle kterého doručení rozhodnutí jiným způsobem, než stanovuje zákon za předpokladu, že nemá vliv na účinnost tohoto doručení, neznamená bez dalšího zkrácení procesních práv účastníka.

⁴⁷ K ochraně účastníka např. náleží Ústavního soudu ze dne 1. 10. 2002, sp. zn. II. ÚS 92/01, zdroj ASPI

⁴⁸ Redukce rozsahu o 10 §.

⁴⁹ Advokáti, notáři, patentoví zástupci, soudní exekutoři, stát, obce a kraje, atd.

Doručování v civilním procesu

v dosavadní právní úpravě. Blíže k jednotlivým změnám a obsahu právní úpravy v následujících odstavcích.

4.2 Nejdůležitější obsahové reformní změny OSŘ

Mezi podstatné obsahové změny, které zásadním způsobem zasáhly do základních principů institutu doručování v souladu se zněním a východisky důvodové zprávy k souhrnné novele, lze zařadit:

- a) rozšíření možných způsobů doručování;
- b) změnu v prioritě způsobu doručování – zákonné pořadí způsobů doručování nově upřednostnilo doručení do datové schránky;
- c) sjednocení lhůty pro uložení doručované písemnosti a pro vznik fikce doručení;
- d) nová možnost vhození do schránky;
- e) zakotvení principu povinné doručovací adresy;
- f) redukce možnosti dosažení neúčinnosti doručení kvalifikovaným důvodem⁵⁰.

4.2.1 Rozšíření možných způsobů doručování

Jednou z revoluční změn, kterou přinesla souhrnná novela, bylo rozšíření do té doby možných způsobů doručování o další dva, a to o:

1. doručování prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky (§ 45 odst. 2, § 47 OSŘ) a
2. doručování prostřednictvím účastníka řízení nebo jeho zástupce [§ 45 odst. 3 písm. b) OSŘ].

⁵⁰ *Korbel, F. a Prudíková, D.* Změny v systému doručování po 1. červenci 2009. Právní rozhledy, Praha: C. H. Beck, 2009, roč. 17, 17/2009, s. Mimořádná příloha. ISBN 1210-6410

Doručování v civilním procesu

První z uvedených způsobů doručování je jedním z výrazů projektu „e-Justice“ jakožto součásti projektu „e-Government“, který je cestou k modernizaci a zefektivnění práce české justice (veřejné správy) prostřednictvím využití moderních technologií, zejm. přistoupením k elektronizaci procesních úkonů a postupů. Doručování do datové schránky je podrobněji rozvedeno v kapitole 6 této práce.

Druhý z uvedených způsobů doručování je dalším z konkrétních projevů snahy o urychlení řízení, kdy zákonodárce umožnil doručit písemnost účastníku řízení prostřednictvím jiného účastníka řízení nebo jeho zástupce s tím, že tito nejsou omezeni v možnosti doručení adresou pro doručování, ale mohou se pokusit doručit písemnost kdekoliv, kde adresáta zastihnou. Průkazem doručení je v tomto případě potvrzení adresáta, které musí obsahovat zákonné náležitosti⁵¹.

4.2.2 Změna v prioritě způsobu doručování

Základním principem právní úpravy doručování zůstává i nadále naprosté upřednostnění doručování soudních písemností při jednání nebo jiném úkonu soudu⁵². Jednoznačně jde o nejpohodlnější a nejjistější cestu, kterou lze účastníku řízení – adresátu předat jemu určenou písemnost za zároveň nejnižších nákladů; přitom je zde vhodné poznamenat, že není rozhodné, zda se daný úkon soudu týká bezprostředně právě adresáta, důležité je, že soudní osoba, která doručuje, přijde s adresátem do faktického kontaktu a má reálnou možnost písemnost předat. Průkaz o doručení písemnosti je pak obsažen v protokolu, který se o úkonu vyhotovuje, příp. vyznačen na doručence, jestliže se protokol o úkonu nevyhotovuje. OSŘ výslovně stanoví, že

⁵¹ Šínová, R., Bartoníčková, K., Křiváčková, J. a Kovářová Kochová, I. v publikaci *Doručování v civilním soudním řízení*, Nakladatelství Leges s.r.o., 2009, ISBN 978-80-87212-20-3, na str. 68 poukazují na nedůvtipnost zákonodárce, který pro případ, kdy adresát odmítne přijmout písemnost, příp. se mu nepodaří tímto způsobem doručit, stanovil povinnost vrátit písemnost soudu osobou pověřenou k doručení „neprodleně“, namísto určení objektivní lhůty, v jaké má být písemnost vrácena, příp. též konkrétního postupu a sankce za nedodržení stanovené lhůty / postupu. Autorky v tomto spatřují nežádoucí skulinu, které by mohl využít účastník, který sice soud požádal o pověření doručením, leč jeho skutečnou motivací bylo spíše zabránění v doručení, příp. jeho pozdržení. Osobně se k tomuto názoru autorek nepřikláním, resp. mám za to, že naplnění těchto obav by mohl nejlépe zabránit soudce ve chvíli, kdy by o umožnění tohoto způsobu doručení rozhodoval – jistě lze ve většině případů správně vyhodnotit, zda má strana žádající o umožnění takového doručení na takovém doručení skutečný, nikoliv jen zdánlivý, zájem.

⁵² Ust. § 45 odst. 1 OSŘ.

Doručování v civilním procesu

doručenka je veřejnou listinou, tedy není-li prokázán opak, považují se údaje uvedené na doručence za pravdivé⁵³. I z tohoto důvodu je nanejvýš žádoucí dodržovat bezvýjimečně instrukce Ministerstva spravedlnosti vztahující se k manipulaci se spisy a zejm. pak k nahlížení do spisů, jde-li o dohled vedoucího či pověřeného pracovníka soudu⁵⁴ tak, aby bylo zabráněno jakýmkoliv zásahům do doručenek, které jsou součástí spisu⁵⁵.

4.2.3 Sjednocení lhůty pro uložení a pro vznik fikce doručení

V úvodu několik slov k fikci doručení, která - pokud v konkrétním případě nastane, zapříčiní, že se na písemnost hledí jako na doručenou, ačkoliv víme s jistotou, že k faktickému doručení, tedy předání písemnosti adresátu, nedošlo. Fikce doručení jako pojem není definována v OSŘ ani v jiném právním předpisu upravujícím problematiku doručování v soudním procesu. Shrnutí principu fikce doručení Ústavním soudem v nálezu ze dne 1. 10. 2002, sp. zn. II. ÚS 92/01 zní takto:

„V případě náhradního doručování je konstruována právní fikce, že účinky doručení písemnosti nastanou po uplynutí stanovené doby ex lege i vůči tomu, kdo písemnost fakticky nepřevzal. Právní fikce musí respektovat všechny náležitosti, které s ní zákon spojuje. Nejsou-li všechny právní náležitosti splněny, není soud oprávněn naplnění fikce konstatovat.“

⁵³ Právní úprava platná do 30. 6. 2009 nestanovila ještě výslovně, že doručenka je veřejnou listinou; k tomuto závěru došla judikatura výkladem ust. § 134, který stanovoval (a i v současné právní úpravě stanoví), že „Listiny vydané soudy České republiky.....jakož i listiny, které jsou zvláštními předpisy prohlášeny za veřejné, potvrzují, že jde o nařízení nebo prohlášení orgánu, který listinu vydal, a není-li dokázán opak, i pravdivost toho, co je v nich osvědčeno nebo potvrzeno“. K doručence jako veřejné listině např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 7. 2. 2001, sp. zn. 21 Cdo 2371/2000, nebo ze dne 22. 2. 2007, sp. zn. 20 Cdo 228/2006. Otázkou však je, jak vnímat tento výklad Nejvyššího soudu, když „vydavatelem“ doručenky, resp. vyznačovatelem údajů na ní, (až na výjimky) nebyl a není soud, ale pošta, kterou lze za „orgán“ považovat jen stěží a zároveň neexistoval zvláštní zákon, který by tuto listinu, tedy doručenku, prohlašoval za veřejnou.

⁵⁴ § 188 Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. prosince 2011, č. j. 505/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, v platném znění.

⁵⁵ K tomuto přesvědčení mě vede osobní zkušenost, kdy jsem v rámci svého pracovního působení na soudě byla svědkyní (byť nepřímou) situace, kdy se advokát snažil využít chvilkové nepozornosti dozorující vedoucí kanceláře a upravit datum na doručence, neboť podal odvolání svého klienta s jednodenním zpožděním, přičemž své pochybení zamýšlel napravit tímto způsobem.

Doručování v civilním procesu

Oproti předchozí právní úpravě, kdy, nutno poznamenat, byla fikce doručení též zásadně možná⁵⁶, došlo ke sjednocení lhůty pro uložení a pro vznik fikce doručení na 10 dnů, kdy OSŘ stanoví

- v ust. § 49 odst. 4 ve vztahu k doručování písemností určených do vlastních rukou, že

„Nevyzvedne-li si adresát písemnost ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byla připravena k vyzvednutí, považuje se písemnost posledním dnem této lhůty za doručenou, i když se adresát o uložení nedozvěděl. Doručující orgán po marném uplynutí této lhůty vhodí písemnost do domovní nebo jiné adresátem užívané schránky, ledaže soud i bez návrhu vyloučí vhození písemnosti do schránky. Není-li takové schránky, písemnost se vrátí odesílajícímu soudu a vyvěsí se o tom sdělení na úřední desce soudu.“

- a v ust. § 50 odst. 2 ve vztahu k doručování jiných písemností, že

„Nelze-li doručit podle odstavce 1, doručující orgán písemnost vrátí odesílajícímu soudu a v místě doručení o této skutečnosti zanechá písemné oznámení. Odesílající soud doručí písemnost vyvěšením na úřední desce soudu; písemnost se považuje za doručenou desátým dnem po vyvěšení. Stejně se postupuje, nelze-li v místě doručení zanechat oznámení; § 49 odst. 7 se použije obdobně.“

K tomu bych uvedla závěry Ústavního soudu vyplývající z jeho nálezu sp. zn. III. ÚS 272/13, ze dne 11. 6. 2013, dle kterého může právní fikce dle ust. § 49 odst. 4 a § 50 odst. 2 OSŘ vzniknout pouze tehdy, kdy adresát doručovaných písemností má adresu pro doručování podle ust. § 46b OSŘ. Pokud by došlo k situaci, kdy by soud konstatoval vznik fikce doručení, ačkoliv bylo doručováno účastníku řízení na adresu jinou než je adresa pro doručování dle citovaného ustanovení OSŘ, přičemž tento účastník by se o doručovaných písemnostech a tím ani o řízení s ním vedeném

⁵⁶ Fikci doručení znal jakožto institut náhradního doručení občanský soudní řád již od počátku své existence, resp. účinnosti od 1. 4. 1964, ale i právní úpravy ještě starší. Od té doby došlo k několika změnám zejm. ve vztahu ke lhůtám, po jejich uplynutí fikce nastala, princip fikce doručení však zůstal od té doby až dosud stejným.

Doručování v civilním procesu

nedozvěděl jinak, vedl by takový postup soudu k porušení práva na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a též práva na projednání věci v jeho přítomnosti podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Ačkoliv aktuálně platná právní úprava umožňuje využít fikce doručení v mnohem rozsáhlejší spektru případů, než právní úpravy předchozí⁵⁷, je třeba s ohledem na charakter tohoto zákonného prostředku, prostřednictvím něhož může dojít k závažnému zásahu do základních práv účastníků řízení, k jeho využití přistupovat nanejvýš citlivě a vždy s opatrností zaměřenou na šetření práv účastníků řízení.

Z judikatury Ústavního soudu je možné dovodit, že instituty, prostřednictvím nichž dochází k přenesení odpovědnosti za doručení fikcí na účastníky řízení, mají ústavní konsekvence a nelze je vykládat tak, že za každé situace zbavují soudy povinnosti pátrat po pobytu účastníka, který se zdržuje neznámo kde. I nepřítomný účastník má totiž zásadně právo na ochranu svých práv a oprávněných zájmů během řízení. Již před souhrnnou novelou Ústavní soud zdůrazňoval, např. ve svém nálezu ze dne 8. 11. 2006, sp. zn. I. ÚS 264/2006, že zákonná možnost ustanovení opatrovníka účastníku nemá být cestou k usnadnění situace při doručování písemností, ale zásadně prostředkem ochrany zájmů účastníka řízení, jehož pobyt není znám a není proto vhodné ustanovovat takového opatrovníka, od něhož nelze očekávat účinnou ochranu zájmů účastníka⁵⁸. Toto své stanovisko Ústavní soud potvrzuje např. též ve svém nálezu ze dne 28. 4. 2009, sp. zn. IV. ÚS 2813/08, v němž mj. uvádí, že s ohledem na funkci opatrovníka by soud neměl ustanovovat opatrovníkem některého svého zaměstnance jen v zájmu urychlení soudního řízení, kdy by pouze doručoval zaměstnanci jakožto opatrovníku a nevykonával by žádné další úkony.

Možnost fikce doručení je dána též při doručování datovou zprávou za podmínek, které stanovuje ust. § 17 odst. 4 zák. č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, v platném znění, přičemž rozhodná

⁵⁷ Jakožto jeden z důsledků přístupu zákonodárce k účastníku řízení jako k osobě odpovědné za existenci adresy pro doručení a ochranu svých zájmů.

⁵⁸ Svoboda, K., Suk, M., Zeman, P. Doručování v soudním řízení. LINDE Praha, 2009 ISBN 978-80-777, s. 38

Doručování v civilním procesu

lhůta 10 dnů se shoduje s lhůtou stanovenou v OSŘ pro doručování listinných písemností.

4.2.4 Institut vhození do schránky

Zákonodárce zavedl souhrnnou novelou nový institut vhození do schránky, který je jedním z prostředků zmírnění přísnosti zákona. Podle dříve platné právní úpravy se všechny nedoručené zásilky vracely po uplynutí lhůty k uložení zpět odesílateli; institut vhození do schránky nahrazuje tento dřívější systém s tím, že postup při jeho využití upravuje rozdílně pro písemnosti určené do vlastních rukou a ostatní písemnosti.

Písemnost určenou do vlastních rukou adresáta, u níž není vyloučeno náhradní doručení⁵⁹, se u fyzických osob vhodí po uplynutí úložní lhůty 10 dnů do poštovní schránky, čímž se písemnost považuje za doručenou.

Písemnost, která není určena do vlastních rukou adresáta, se vhodí do poštovní schránky přímo, bez uložení písemnosti⁶⁰.

Ačkoliv vhození písemnosti do schránky nemá žádné právní účinky, zvyšuje se tím pravděpodobnost, že se účastník bude mít možnost fakticky seznámit s obsahem písemnosti a bude mít tedy možnost, samozřejmě bude-li mít zájem, adekvátně procesně reagovat.

V případě, že adresát nemá poštovní schránku, anebo ji nemá řádně označenou či zabezpečenou, vrátí se písemnost odesílajícímu soudu, který bude, jde-li o písemnosti určené do vlastních rukou, postupovat podle ust. § 49 odst. 4 OSŘ a vyvěsí o tom sdělení na úřední své desce (nejde-li o písemnosti, kde je tento postup vyloučen zákonem nebo předsedou senátu). V případě jiných písemností doručujících

⁵⁹ Náhradní doručení je typicky vyloučeno u platebního rozkazu. Jako reakce na přijetí zákona 89/2012 Sb. občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 2014, byl přijat s účinností od téhož data, zákon č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, který přinesl podstatnou změnu v podobě vyloučení náhradního doručení u směnečného platebního rozkazu při doručování o vlastních rukou.

⁶⁰ Na poště, u soudu, který doručuje nebo u okresního soudu, v jehož obvodu je místo doručení.

Doručování v civilním procesu

orgán postupuje podle ust. § 50 odst. 2 OSŘ a zanechá v místě doručení písemné oznámení o vrácení písemnosti, soud následně dosáhne doručení písemnosti jejím vyvěšením na úřední desce.

Způsobem popsaným v předcházejícím odstavci se bude postupovat též v případě, kdy má adresát nahlášen trvalý pobyt na adrese ohlašovny⁶¹, kde si nevyzvedává poštu⁶². Judikatura Nejvyššího soudu k tématu doručování na adresu ohlašovny a použití fikce doručení v takovém případě zcela nemlčí, ačkoliv rozhodnutí se nevztahují přímo k civilnímu procesu, ale k řízení trestnímu a správnímu. Protože úprava doručování v OSŘ se užije i pro obě jmenovaná řízení⁶³, cituji zde avizovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu, neboť se dá předpokládat, že by rozhodnutí Nejvyššího soudu v obdobných případech, vztahujících se však k občanskému soudnímu řízení, byla postavena na stejném úvahovém základě. Nejvyšší soud svým usnesením ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 3 Tdo 298/2012 stanovuje, že v rámci trestního řízení v situaci, kdy má obviněný nahlášen trvalý pobyt na adrese ohlašovny, se postupuje podle ust. § 50 odst. 2 OSŘ, tedy zanecháním oznámení v místě doručení a vyvěšením na úřední desce soudu. Pro oblast správního řízení se otázkou zabývá Nejvyšší správní soud např. ve svém rozsudku ze dne 31. 5. 2011, č.j. 2 As 28/2011-131, anebo ve svém usnesení ze dne 6. 2. 2007, č.j. 2 AS 64/2005-108.

⁶¹ Obecni úřady (dále jen „OÚ“), resp. někteří jejich zaměstnanci začali v prvních měsících účinnosti OSŘ ve znění souhrnné novely panikařit s ohledem na nepříliš lákavou představu hromadění pošty osob, které mají nahlášen trvalý pobyt na adrese OÚ jakožto ohlašovny, v chodbách úřadu, neb někteří dotčení zaměstnanci OÚ nesprávným výkladem došli k závěru, že OÚ budou mít povinnost poštu těchto osob přebírat; nutno poznamenat, že též řada poštovních doručovatelek byla přesvědčena o správnosti takového postupu. Tato panika byla postupně utišena a nyní ji připomínají už jen pochopitelné výzvy úřadů občanům, jakým způsobem se mají chovat, mají-li na adrese ohlašovny nahlášen trvalý pobyt. Např. <http://www.mulouny.cz/cs/mestsky-urad/dulezite-informace/dorucovani-pisemnosti-osobam-s-trvalym-pobytem-na-ohlasovne-mu>.

⁶² Svoboda, K., Suk, M., Zeman, P. Doručování v soudním řízení. LINDE Praha, 2009 ISBN 978-80-777-5 na s. 38 kolektiv autorů upozorňuje na úskalí tzv. evidenční adresy, která může mít v řadě případů čistě formální charakter (odkazují přitom na ust. § 12 odst. 1) písm. c) zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel). V takovém případě by dle autorů měly soudy postupovat obezřetněji s tím, že vhodné je učinit minimálně dotazy na jiné instituce, zda neznají jinou adresu účastníka řízení, jemuž se doručuje. Podle ust. § 42 odst. 5 zák. č. 150/2002 Sb., správního řádu soudního, se úprava doručování v OSŘ použije pro správní řízení obdobně.

⁶³ Podle ust. § 63 odst. 1 zák. č. 141/1961, trestního řádu, v platném znění, se úprava doručování v OSŘ použije pro trestní řízení přiměřeně.

4.2.5 Princip povinné doručovací adresy

OSŘ stanoví v ust. § 46b taxativní výčet adres pro doručování prostřednictvím doručujícího orgánu, účastníka řízení nebo jeho zástupce, přičemž souhrnnou novelou byl do citovaného ustanovení OSŘ koncentrován popis povinných adres všech typů subjektů, jimž může být v občanském soudním řízení doručováno a které vykazují taková specifika, že si vyžadují samostatnou úpravu⁶⁴. Adresou pro doručování je místo, kam mají být osobě, s níž je soud v rámci soudního řízení v kontaktu, doručeny písemnosti⁶⁵. Princip spočívá v tom, že soud doručí písemnost na tuto povinnou doručovací adresu účastníku, kterému nemůže doručit jinou cestou, která je této „hierarchicky“ nadřazená, tj. jde o poslední možnost, kterou soud při doručování volí. Pomineme-li zákonnou možnost každého účastníka řízení domoci se za určitých okolností, byť oproti předchozí právní úpravě výrazně omezených⁶⁶, neúčinnosti doručení, díky povinné doručovací adrese se podstatně snižuje pravděpodobnost, že ve vztahu k doručované písemnosti nenastanou účinky doručení. Nutnou podmínkou využití tohoto zákonného ustanovení je však existence takové adresy adresáta⁶⁷.

V rámci této práce se nebudu podrobně zabývat jednotlivými adresami pro doručování ve vztahu ke všem typům subjektů - adresátů, přesto považuji za vhodné přiblížit více adresu pro doručování stanovenou pro fyzickou osobu, neboť této oblasti se též dotkla souhrnná novela, která do OSŘ přinesla novou možnost oproti dosavadním právním úpravám.

Podle ust. § 46b písm. a) je adresou pro doručování u písemností doručovaných prostřednictvím doručujícího orgánu, účastníka řízení nebo jeho zástupce adresa evidovaná v informačním systému evidence obyvatel, na kterou jí mají být doručovány písemnosti⁶⁸. Není-li taková adresa evidována, pak je adresou pro doručování adresa místa trvalého pobytu vedená podle zvláštního právního

⁶⁴ *Korbel, F. a Prudíková, D.* Změny v systému doručování po 1. červenci 2009. Právní rozhledy, Praha: C. H. Beck, 2009, roč. 17, 17/2009, s. Mimořádná příloha. ISBN 1210-6410

⁶⁵ *Svoboda, K., Suk, M., Zeman, P.*: Doručování v soudním řízení. LINDE PRAHA, 2009 ISBN 978-80-777-5, s. 41 an.

⁶⁶ Kdy ještě nebyl systém doručování postaven na principu odpovědnosti účastníka řízení za doručení.

⁶⁷ Viz. nález Ústavního soudu ze dne 11. 6. 2013, sp. zn. III. ÚS 272/13.

⁶⁸ § 10b odst. 1 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění zákona č. 7/2008

Doručování v civilním procesu

předpisu⁶⁹ anebo místo pobytu cizince na území České republiky podle druhu pobytu cizince⁷⁰

Z ust. § 46 OSŘ pak vyplývá, že adresou pro doručování prostřednictvím veřejné datové sítě je adresa datové schránka evidovaná podle zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech, osobních číslech a autorizované konverzi dokumentů.

4.2.6 Redukce možnosti dosažení neúčinnosti doručení kvalifikovaným důvodem

Ačkoliv souhrnnou novelou byla podstatným způsobem přesunuta odpovědnost za doručení na účastníka řízení – adresáta, zákonodárce ponechal v zákonné úpravě prostor v podobě možnosti obrany účastníka řízení⁷¹ využitím nového institutu neúčinnosti doručení upraveného ust. § 50 OSŘ. Jde o výsledek snahy zákonodárce poněkud zmírnit tvrdost nově zavedené právní úpravy, kterou je dána velice rozsáhlá možnost soudů doručovat fikcí. Institut neúčinnosti doručení existuje proto, aby bylo zabráněno nevyváženostem, které by s sebou přineslo bezvýjimečné přenesení odpovědnosti za výsledek doručování na účastníky občanského soudního řízení⁷². Dosažení neúčinnosti doručení je však podmíněno prokázáním omluvitelného důvodu⁷³.

Ust. § 50d odst. 1 a 2 OSŘ stanoví, že

„Na návrh účastníka rozhodne odesílající soud, že doručení je neúčinné, pokud se účastník nebo jeho zástupce nemohl z omluvitelného důvodu s písemností seznámit. Návrh je třeba podat do 15 dnů ode dne, kdy se s doručovanou písemností seznámil nebo mohl seznámit. V návrhu musí být vedle obecných náležitostí (§ 42

⁶⁹ § 10 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění zákona č. 7/2008

⁷⁰ Tato poslední doručovací adresa byla do OSŘ vložena zákonem. 3. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů a další související zákony

⁷¹ Tohoto institutu může využít výhradně účastník řízení, jemuž bylo doručováno.

⁷² Svoboda, K., Suk, M., Zeman, P. Doručování v soudním řízení. LINDE Praha, 2009 ISBN 978-80-777, s. 159

⁷³ Důkazní břemeno tedy leží na účastníku řízení, který se snaží o dosažení neúčinnosti doručení písemností.

Doručování v civilním procesu

odst. 4) uveden den, kdy se účastník s doručovanou písemností seznámil nebo mohl seznámit, a označení důkazů, jimiž má být včasnost a důvodnost návrhu prokázána.“

„Omluvitelným důvodem podle odstavce 1 nemůže být skutečnost, že se fyzická osoba na adrese pro doručování trvale nezdržuje, skutečnost, že v případě podnikající fyzické osoby a právnické osoby se na adrese pro doručování nikdo nezdržuje.“

Soud tedy na návrh účastníka rozhodne, že doručení je neúčinné, pokud se účastník nebo jeho zástupce nemohl s doručovanou písemností z omluvitelného důvodu seznámit. Omluvitelným důvodem přitom bude překážka objektivní povahy nezávislejší na jeho vůli, v důsledku které neměl možnost se s písemností seznámit. Může jít o např. o hospitalizaci účastníka, a to hospitalizaci akutní, neplánovanou, nebo o situaci, kdy při doručování pochybí doručující orgán.⁷⁴ Protože platná právní úprava je postavena na principu odpovědnosti každého účastníka řízení – adresáta za doručení, není a nemůže být omluvitelným důvodem skutečnost, že adresát se na adrese pro doručování nezdržuje a toto již tedy nemůže být důvodem k vyslovení neúčinnosti doručení.⁷⁵

Návrh na vyslovení neúčinnosti doručení je třeba podat do 15 dnů ode dne, kdy se účastník s doručovanou písemností seznámil, nebo mohl seznámit. Prokázat pravdivost svých tvrzení, tedy unést důkazní břemeno, musí účastník. Je zde stanovena výjimka ve věcech uvedených v § 120 odst. 2, jde-li o nesporné řízení, ve kterých soud rozhodne o neúčinnosti doručení i bez návrhu, jestliže je podle obsahu spisu zřejmé, že účastník nebo jeho zástupce se z omluvitelného důvodu nemohl seznámit nebo neseznámil s písemností.

Pro podání návrhu na vyslovení neúčinnosti doručení je určena lhůta 15 dnů ode dne, kdy se účastník s doručovanou písemností seznámil anebo mohl seznámit. Je stanovena výjimka pro nesporná řízení, v nichž soud rozhodne o neúčinnosti

⁷⁴ Kovářová Kochová, I.: Neúčinnost doručení v civilním soudním řízení. COFOLA 2010: the Conference Proceedings, 1. edition, Brno: Masaryk University, 2010 ISBN 978-80-210-5151-5

⁷⁵ Korběl, F. a Prudíková, D. Změny v systému doručování po 1. červenci 2009. Právní rozhledy, Praha: C. H. Beck, 2009, roč. 17, 17/2009, s. Mimořádná příloha. ISBN 1210-6410

Doručování v civilním procesu

doručení i bez návrhu, jestliže je podle obsahu spisu zřejmé, že účastník nebo jeho zástupce se z omluvitelného důvodu neseznámil nebo nemohl seznámit s písemností.

Odborníci upozorňují⁷⁶ na některé nedostatky současné úpravy institutu neúčinnosti doručení, a to např.

- Nelogičnost spočívající ve skutečnosti, že dle stávající právní úpravy písemnost, jejíž doručení bylo úspěšně napadeno, se má bez dalšího za doručenou samotným rozhodnutím o nečinnosti, tj. bez toho, aby soud účastníkovi tuto písemnost znovu a již řádně doručil.
- Soudu je dána možnost z vlastní iniciativy a bez jakéhokoliv časové omezení vyslovit neúčinnost doručení jakékoli písemnosti v tzv. nesporech, zákon však tento pojem nijak nedefinuje a není tudíž jasné, v jakých konkrétních případech může soud tohoto svého práva využít.
- Právní úprava institutu se vůbec nezabývá faktem, že celá řada soudních rozhodnutí tvoří provázaný řetězec verdiktů, které na sebe vzájemně navazují a nijak nereflektuje, že soud doručuje nejen rozhodnutí, ale též tzv. přípisy, a protože zákonná právní úprava umožňuje navrhnout neúčinnost doručení u jakékoli zásilky, může tato možnost skýtat prostor pro obstrukce účastníků, kteří tímto způsobem zamýšlejí protahovat soudní řízení.

Ačkoliv od začátku účinnosti souhrnné novely byly provedeny dílčí novelizace OSŘ zasahující do institutu doručování⁷⁷, zákonodárce se v rámci těchto novelizací institutu neúčinnosti doručení přímo nedotknul.

⁷⁶ Svoboda, K., Suk, M., Zeman, P. *Doručování v soudním řízení*. LINDE Praha, 2009 ISBN 978-80-777, s. 159

⁷⁷ Viz. podkapitola 3.3.3 této práce.

5 Doručování prostřednictvím veřejné datové sítě do datových schránek

5.1 Obecný úvod k systému datových schránek

Možnost doručení prostřednictvím veřejné datové sítě byla poprvé zmíněna novelou OSŘ provedenou zákonem č. 30/2000 Sb.⁷⁸. Doručování prostřednictvím veřejné datové sítě však bylo rozvedeno až novelou OSŘ provedenou zákonem č. 555/2004 Sb.⁷⁹

OSŘ upravuje problematiku doručování prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky pouze okrajově tím, že stanovuje preferuje tento způsob doručení hned po absolutně prioritní možnosti doručení při jednání nebo jiném úkonu soudu, a zároveň odkazuje na zvláštní zákon, který tento způsob doručení upravuje a kterým je zákon o datových schránkách⁸⁰. Tento zákon, který vstoupil v účinnost k 1. 7. 2009, upravuje výhradně doručování prostřednictvím veřejné datové sítě do datových schránek, nikoliv však elektronické doručování obecně; „obyčejnou, e-mailovou“ elektronickou komunikaci nadále upravuje OSŘ⁸¹.

Datová schránka je v ust. § 2 zákona o datových schránkách definována jako elektronické úložiště, které je určeno k doručování orgány veřejné moci, k provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci a k dodávání dokumentů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob⁸².

⁷⁸ Zákon č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

⁷⁹ Nově vložené ust. § 45f zákona č. 555/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, zdroj ASPI

⁸⁰ Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech, osobních číslech a autorizované konverzi dokumentů

⁸¹ Svoboda, K., Suk, M., Zeman, P.: Doručování v soudním řízení. LINDE PRAHA, 2009, s. 161

⁸² Tato v pořadí třetí možnost využití systému datových schránek soukromými osobami byla doplněna zákonem č. 190/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje, zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů

Doručování v civilním procesu

Důležité je při doručování prostřednictvím veřejné datové sítě do datových schránek rozlišovat okamžik dodání a okamžik doručení datové zprávy.

„...k doručení dokumentu do datové schránky dochází v okamžiku, kdy se do určité datové schránky prostřednictvím informačního systému datových schránek úspěšně přihlásí osoba, která má oprávnění pro přístup k danému dokumentu. Pro případ, že se oprávněná osoba k informačnímu systému datových schránek nepřihlásí ve stanovené lhůtě, nastoupí tzv. fikce doručení. Fikce doručení je zákonná konstrukce, která má svou povahou vyloučit možné obstrukce osob, které se svým jednáním snaží vyhnout doručení a zabánit tak účinkům rozhodnutí a jiných aktů. Nastává desátým dnem ode dne, kdy byla datová zpráva dodána do datové schránky adresáta.“⁸³

Ačkoliv tato práce má pojednávat o doručování písemností soudu ve směru k účastníku řízení a nikoliv naopak, jak jsem již avizovala v úvodu této diplomové práce, považuji za vhodné zmínit, že přístup zmíněný v předchozím odstavci je plně aplikovatelný výhradně jde-li o doručování soudu směrem k účastníku řízení, zatímco při doručování v opačném směru jej použít nelze. Tento závěr vyplývá z výkladu Ústavního soudu v jeho nálezu ze dne 24. 4. 2013, sp. zn. III. ÚS 3036/12⁸⁴, v němž se Ústavní soud přiklání k právnímu názoru Nejvyššího správního soudu⁸⁵, který důvod nemožnosti aplikace ust. § 17 odst. 3 a 4 zákona č. 300/2008 Sb. spatřuje v tom, že

„skutečnost, že orgán veřejné moci nemůže svým vlastním postupem – přihlášením, event. nepřihlášením se do své datové schránky určovat okamžik, kdy mu bude podání účastníka řízení předáno, neboť by takový postup vedl k nejistotě účastníků, do kdy musí své podání do datové schránky soudu dodat, aby tak učinili včas.“

Rozdíl oproti e-mailové komunikaci je nasnadě: Jedná se o samostatný, státem garantovaný a zabezpečený systém elektronické komunikace, který umožňuje pouze komunikaci prostřednictvím datových schránek, tzn. jde o vnitřně uzavřený systém.

⁸³ Macková, A., Štěrň, B. Doručování dokumentů orgánů veřejné moci prostřednictvím datové schránky. Wolters Kluwer. 2009. ISBN 978-80-7357-472-7, s. 528

⁸⁴ A dále též nálezu Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2012, sp. zn. II. ÚS 3518/11, na který Ústavní soud odkazuje, dostupný na <http://nalus.usoud.cz>

⁸⁵ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 7. 2010, č. j. 9 Afs 28/2010-79, zdroj ASPI

Doručování v civilním procesu

Datové schránky jakožto povinné prostředky elektronické komunikace s vnějším světem byly obligatorně zřízeny ministerstvem vnitra všem orgánům veřejné moci, jakož i dalším vybraným osobám⁸⁶. Zřízení datové schránky pro fyzickou osobu a podnikající fyzickou osobu je dobrovolné (na žádost)⁸⁷, ovšem u fyzických osob podnikajících pouze jde-li o rámec právní úpravy vyplývající ze zákona o datových schránkách. S ohledem na znění zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, je faktickou povinností osob samostatně výdělečně činných zřídit si datovou schránku ke komunikaci s Českou správou sociálního zabezpečení za předpokladu, že nebude moci komunikovat e-mailem se zaručeným elektronickým. Dosud tuto povinnost mají zaměstnavatelé, ve vztahu k osobám samostatně výdělečně činným byla účinnost odložena do začátku roku 2015.

5.2 Zhodnocení fungování systému datových schránek s odstupem času

Ačkoli již k 1. 7. 2009 došlo ke spuštění systému datových schránek, k faktickému spuštění systému bylo přistoupeno až po uplynutí přechodného období poté, co byly překonány prvotní nesnáze zejm. v podobě nepřípravenosti veřejných orgánů na novou situaci, kterou přinesla souhrnná novela. 1. 11. 2009 byl tedy zahájen „ostrý“ provoz systému datových schránek. Ostrým provozem míním automatickou aktivaci všech zřízených datových schránek, bez ohledu na skutečnost, zda byla ta která schránka zřízena povinně ze zákona anebo dobrovolně na základě žádosti.

K 1. 1. 2010 nabyla účinnosti ustanovení, která umožňují využít systému datových schránek pro komunikaci mezi soukromými osobami⁸⁸.

I přes počáteční nedůvěru odborné i laické veřejnosti v systém datových schránek, která se následně ukázala jako částečně opodstatněná⁸⁹, z dnešního

⁸⁶ Insolvenčním správcům a právníkům osobám zřízeným zákonem, zapsaným v obchodním rejstříku a organizačním složkám podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku s účinností od 1. 7. 2009, advokátům a daňovým poradcům s účinností od 1. 7. 2012

⁸⁷ Ust. § 3 odst. 1 a § 4 odst. 1. zákona o datových schránkách, v platném znění

⁸⁸ K tématu blíže *Korbel, F.* Lze doručovat fikcí do datové schránky mezi soukromými osobami? Online článek dostupný na <http://jinepravo.blogspot.cz/2010/01/f-korbel-lze-dorucovat-fikci-do-datove.html>

Doručování v civilním procesu

pohledu je zřejmé, že veřejná i laická veřejnost si na existenci a fungování systému datových schránek již zvykla a zhusta jej využívá. Podle statistických údajů (k 23. 3. 2014), které jsou přístupné na <http://www.datoveschranky.info/>, bylo k uvedenému datu

- zřízeno 580 796 datových schránek a
- odesláno 181 797 449 datových zpráv
- při průměrné úspěšnosti doručení přihlášením 97,4 %.

Ačkoliv realizace záměru vlády a zákonodárce a fungování datových schránek se dá považovat za úspěšné, jistě existují rezervy a mezery, na nichž by bylo vhodné v budoucnu zapracovat.

Ústavní soud např. v rámci výkonu práva na svobodný přístup k informacím zveřejnil na svých webových stránkách⁹⁰ 2 dokumenty vztahující se k problematice datových schránek ve vztahu k běžné ústavněsoudní praxi. Není bez zajímavosti, že ze staršího ze dvou dokumentů je patrný rezervovaný postoj vůči systému datových schránek s tím, že dle názoru Tomáše Langáška, generálního sekretáře Ústavního soudu, využívání datových schránek práci nijak neusnadnilo, ale v některých aspektech naopak zkomplikovalo; odkazuje přitom zejm. na problémy spojené s konverzí dokumentů a s tím spojenou potřebou personálního posílení a tedy vyššími náklady. V druhém dokumentu⁹¹ je již autor výrazně smířlivější a konstatuje naprosté osvědčení systému datových schránek v soudní praxi (ačkoliv poukazuje na výjimečnost postavení Ústavního soudu v tom směru, že druhým účastníkem řízení je téměř vždy orgán veřejné moci⁹²) s tím, že souhrnná novela v oblasti doručování přinesla jednoznačně pozitivní posun a úsporu jak finanční, tak časovou.

⁸⁹ Viz již zmíněné přechodné období, které bylo překlenovacím obdobím za účelem adaptace zejm. orgánů veřejné správy na změnu spojenou se zavedením systému datových schránek.

⁹⁰ www.usoud.cz, sekce „Přístup k informacím“, dokumenty ze dnů 1. 12. 2009 a 21. 10. 2010

⁹¹ V dokumentu není uvedeno jméno autora

⁹² A tedy adresát, který má datovou schránku zřízenou ze zákona

Doručování v civilním procesu

Tomáš Pavlíček⁹³ ve své stati nastiňuje některé problémy fungování datových schránek podrobněji, poukazuje např. neprovázanost systému datových schránek s elektronizací soudních spisů, dále problémy spojené s datovými schránkami některých subjektů a další.

Jistě velkým nedostatkem, který nepřilíš lichotivým způsobem zkresluje náhled na systém datových schránek jako takový, je skutečnost, že jde o velice finančně nákladnou záležitost, což je samo o sobě velkým „minus“ v očích široké veřejnosti. Odůvodněnost tohoto postoje veřejnosti bohužel ještě posilují události z konce loňského roku, kdy Nejvyšší kontrolní úřad shrnul své závěry z provedené kontroly ve vztahu k využití peněžních prostředků na pořízení a provoz systému datových schránek, kdy z jeho kontrolní zprávy⁹⁴ rozhodně nevyplývá závěr, že došlo k objemné finanční úspoře, která byla předpokládána v důvodové zprávě k souhrnné novele.

⁹³ Pavlíček, T. Problém fungování datových schránek. COFOLA 2011: the Conference Proceedings, 1. edition. Brno: Masaryk University, 2011

⁹⁴ Text kontrolní zprávy NKÚ přístupný na <http://www.nku.cz/assets/media/informace-12-36.pdf>

6 Doručování do a z ciziny – vybrané otázky

6.1 Obecný úvod k doručování ve věcech s cizím prvkem

Jak již bylo řečeno v úvodu této práce, pouze doručení provedené v souladu se zákonnými předpisy (a v případě doručování ve věcech s cizím prvkem též předpisy s vyšší právní silou) mohou vyvolat zamýšlené účinky / důsledky procesního úkonu soudu. Plné respektování ustanovení upravujících postup při doručování je jedním ze stěžejních předpokladů zajištění práva na spravedlivý proces, kterým disponuje každý účastník (nejen) občanského soudního řízení, ale také zachování principu rovnosti stran a kontradiktornosti řízení. V případě, že soud i přes nesprávné doručení doznal, že doručované rozhodnutí je pravomocné a vykonatelné, jednal nezákonně, resp. daný úkon (soudní rozhodnutí) je nezákonné⁹⁵.

Jak vyplývá z předchozího odstavce, pouze řádně doručené meritorní rozhodnutí soudu může být závazné a může platně nabýt právní moci a vykonatelnosti. Je však třeba si uvědomit, že důležitost řádného doručování v žádném případě nelze omezit pouze na doručování meritorních rozhodnutí soudu, neboť doručování je základním prostředkem zajišťujícím komunikaci mezi soudem, u něhož je řízení vedeno a účastníky tohoto řízení. Doručování je tedy prostředkem umožňujícím zajištění plynulého průběhu soudního řízení.

Fakt, že v řízení je přítomen cizí prvek, nemusí automaticky znamenat komplikovanější průběh takového řízení z hlediska jeho rychlosti a efektivnosti. Protože však tato skutečnost zpravidla znamená mj. velkou vzdálenost mezi soudem, který mít takovou řízení vede a ve věci rozhoduje a alespoň jedním účastníkem takového řízení, zvyšuje se pravděpodobnost komplikací při doručování. K zajištění plynulosti průběhu soudního řízení s cizím prvkem je nutné orientovat se jednak v teritoriálních odlišnostech v právní úpravě doručování v dotčených státech⁹⁶, ale též

⁹⁵ Viz judikatura Ústavního soudu ČR

⁹⁶ Blíže k problematice *Bělohlávek, A.*: Doručování v komunitárním mezinárodním právu soukromém, v Bulletin advokacie č. 6/2006, s 24 an.

Doručování v civilním procesu

v aplikačních vztazích mezi jednotlivými právními předpisy upravujícími danou problematiku platnými na daném území.

Z uvedeného důvodu v následujících podkapitolách blíže pojednávám o právní úpravě, která se použije při přeshraničním doručování.

6.2 K právní úpravě přeshraničního doručování písemností

Právní úprava doručování do ciziny je obsažena v různých typech pramenů. Existuje vícero právních nástrojů, které se této problematice dotýkají a je třeba vycházet z následujících východisek.

1. dotčené státy jsou členskými státy Evropské unie a dopadá na ně unijní právo⁹⁷,
2. existuje mezinárodní smlouva, jež mezi dotčenými státy upravuje otázku doručování,
3. nelze-li aplikovat žádný z uvedených postupů dle norem mezinárodního práva, je nutné použít normy práva vnitrostátního.⁹⁸

Z ust. § 50j odst. 1 OSŘ vyplývá, že v právním prostředí českých soudů připadá do úvahy užití těchto typů právních norem při doručování do ciziny:

- a) mezinárodní smlouvy⁹⁹, z nichž nejzásadnější je Úmluva ze dne 15. 11. 1965 o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve

⁹⁷ K pojmu a účinkům unijního práva blíže *Whelanová, M.*: Účinky unijního práva ve světle judikatury soudního dvora, dostupné na <http://www.mvcr.cz/clanek/ucinky-unijniho-prava-ve-svetle-judikatury-soudniho-dvora.aspx>

⁹⁸ Blíže *Janočková M.*: Doručování do zahraničí. COFOLA 2010: the Conference Proceedings, 1. edition, Brno: Masaryk University, 2010, ISBN 978-80-2010-5151-5

⁹⁹ dvoustranné mezinárodní smlouvy o právní pomoci (seznam dostupný na webových stránkách ministerstva - www.justice.cz, sekce Ministerstvo spravedlnosti – Mezinárodní vztahy – Dvoustranné vztahy) a mnohostranné mezinárodní úmluvy (seznam dostupný na webových stránkách ministerstva - www.justice.cz, sekce Ministerstvo spravedlnosti – Mezinárodní vztahy – Mnohostranné vztahy)

Doručování v civilním procesu

věcech občanských a obchodních (tzv. Haagská úmluva o doručování písemností)¹⁰⁰

- b) přímo použitelný předpis Evropských společenství upravující doručování soudních a mimosoudních písemností, kterým je nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007¹⁰¹, a další přímo použitelné předpisy¹⁰²;
- c) zvláštní právní předpis, kterým je zák. č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním.

Dne 11. června 2010 Ministerstvo spravedlnosti vydalo instrukci, kterou byl upraven postup justičních orgánů ve styku s cizinou ve věcech občanskoprávních a obchodněprávních, přičemž tato instrukce upřesňuje postup justičních orgánů ve věcech s mezinárodním prvkem, jejichž kolizní a procesní úpravu obsahují nástroje právní regulace uvedené pod písm. a) – c).

Ust. § 50j odst. stanovuje, že:

Je-li doručováno do ciziny, a nelze-li zjistit datum doručení písemnosti, avšak z obsahu listiny nebo jiného úkonu adresáta jednoznačně vyplývá, že mu písemnost byla doručena, platí, že písemnost byla doručena dnem, kdy byla odesílajícímu soudu předložena taková listina nebo kdy byl u soudu učiněn takový úkon.

Není zcela vyloučeno přímé doručení soudní písemnosti do ciziny bez aplikace příslušných norem¹⁰³, ačkoliv tento postup nelze považovat za procesně

¹⁰⁰ Před přijetím opatření Unie ve věci doručování písemností mezi členskými státy se přeshraniční doručování písemností mezi těmito státy řídilo především Haagskou úmluvou o doručování.

¹⁰¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1348/2000, Úř. věst. L 324, 10.12.2007, s. 0079–0120, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32007R1393:CS:HTML>

¹⁰² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky, Úř. věst. L 143/15, 30.4.2004, s. 0015-0039 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004R0805:CS:HTML>

¹⁰³ Např. článek 2 odst. 1 a 2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1348/2000, upravující odesílající a přijímající subjekty určené členskými státy

Doručování v civilním procesu

správný, neboť soudy k tomuto postupu neoplývají dostatečnou pravomocí. Takové doručení by přesto mohlo způsobit předpokládané procesní následky, a to v případě, podařilo-li by se písemnost prokazatelně doručit do dispozice adresáta. Je zde třeba však striktně rozlišovat, jaký typ informací byl obsahem doručované písemnosti adresátu sdělován, neboť rozdílně se přistupuje k hodnocení závěrů o účinnosti doručení v případě prostého sdělení informací adresátovi a jinak v případě, kdy je adresát poučován či je mu dokonce autoritativně ukládána nějaká povinnost¹⁰⁴.

6.3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 (dále jen „Nařízení z r. 2007“ nebo jen „Nařízení“)

Jak již bylo řečeno výše v textu, je Nařízení z roku 2007 základním předpisem upravujícím problematiku doručování mezi státy, které jsou členy Evropské unie.

Čl. 1 odst. 1. stanoví svoji působnost (pozitivně i negativně) takto:

„Toto nařízení se použije na občanské a obchodní věci, kdy musí být soudní nebo mimosoudní písemnost zaslána z jednoho členského státu do druhého za účelem doručení v druhém členském státě. Nevztahuje se zejména na daňové, celní či správní věci ani na odpovědnost státu za jednání nebo opomenutí při výkonu státní moci ("acta iure imperii").“

Čl. 1 odst. 2. stanoví působnost negativně takto:

„Toto nařízení se nepoužije, pokud není známa adresa osoby, jíž má být písemnost doručena.“

¹⁰⁴ K problematice blíže Svoboda, K., Suk, M., Zeman, P.: Doručování v soudním řízení. LINDE PRAHA, 2009, s. 192 an.

Doručování v civilním procesu

Nařízení je závazné pro všechny členské státy Evropské unie včetně Dánska, které svým prohlášením¹⁰⁵ potvrdilo svůj záměr provádět obsah Nařízení na základě paralelní dohody uzavřené s Evropským společenstvím.

Jak již sám název Nařízení napovídá, bylo tímto zrušeno předchozí nařízení upravující problematiku doručování soudních a mimosoudních písemností, které stanovovalo procesní pravidla za účelem zpřehlednění a usnadnění přeshraničního zasílání písemností č. 1348/2000¹⁰⁶, čímž se Rada (ES) vypořádala s řadou nedostatků tohoto nařízení, které byly shrnuty ve Zprávě Komise o používání nařízení č. 1348/2000¹⁰⁷; nutno však též poznamenat, že Zpráva rovněž poukazovala na skutečnost, že od vstupu nařízení v platnost jeho aplikací došlo ke zvýšení efektivity doručování písemností mezi členskými státy. Nařízení č. 1393/2007 v tomto trendu pokračuje.

Dne 6. prosince 2013 byla vydána Zpráva Komise o používání Nařízení č. 1393/2007¹⁰⁸, která obsahuje hodnocení používání Nařízení za období let 2008 – 2012 a v níž je shrnuto, že nejdůležitějšími změnami, které Nařízení oproti předchozí úpravě přineslo, je:

- *požadavek, aby přijímající subjekt učinil veškeré nezbytné kroky, aby byla písemnost doručena co nejdříve, nejpozději však do jednoho měsíce od jejího přijetí;*
- *vytvoření nového jednotného formuláře pro vyrozumění adresáta o právu odmítnout přijetí písemnosti;*

¹⁰⁵ Dostupné na

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:331:0021:0021:CS:PDF>

¹⁰⁶ Nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech, Úř. věst. L 160, 30.6.2000, s. 37–52, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000R1348:CS:NOT>

¹⁰⁷ Zpráva Komise Radě, Evropskému parlamentu a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o používání nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech, zpráva je přístupná v anglickém, německém nebo francouzském znění zde: http://eurlex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!DocNumber&lg=en&type_doc=C_OMfinal&an_doc=2004&nu_doc=603

¹⁰⁸ Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o používání nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech, zpráva je přístupná na stránkách www.psp.cz, v části Jednání a dokumenty – Dokumenty EU, kód 17509/13

Doručování v civilním procesu

- *zavedení jediného pevného poplatku za náklady na doručení, který členský stát stanoví předem, a*
- *jednotné podmínky pro doručování prostřednictvím pošty.*

S ohledem na výši uvedené považuji za vhodné zmínit konkrétní příklad, kdy Evropský soudní dvůr řešil jakožto předběžnou otázku¹⁰⁹ týkající se problému, zda členské státy mají rozhodovací prostor při určení případů, ve kterých musí být písemnost doručena do jiného členského státu za podmínek stanovených nařízením č. 1393/2007. V posuzovaném případě vnitrostátní právní úprava ve vztahu k účastníku řízení, který má bydliště na území jiného státu a který neustanovil zmocněnce s bydlištěm v tuzemsku, zavádí domněnku znalosti procesních písemností obsažených ve spisu. Výrok soudního dvora¹¹⁰ v této věci zní takto:

„Článek 1 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech („doručování písemností“) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 musí být vykládán v tom smyslu, že brání takové právní úpravě členského státu, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, která stanoví, že soudní písemnosti určené straně, jejíž bydliště nebo místo obvyklého pobytu se nachází v jiném členském státě, jsou založeny do spisu a považovány za doručené, pokud uvedená strana neoznačila zmocněnce pro doručování s bydlištěm v prvním státě, ve kterém probíhá soudní řízení.“

6.4 Evropský soudní atlas ve věcech občanských

Evropský soudní atlas ve věcech občanských¹¹¹ je jednak cenným průvodcem umožňujícím přístup k informacím, jejichž znalost je důležitá pro soudní spolupráci ve

¹⁰⁹ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Sąd Rejonowy w Koszalinie — Polsko

¹¹⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. 12. 2012, věc C-325/11 dostupný na <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:046:0007:0007:CS:PDF>

¹¹¹ Přístupný v českém jazyku na http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_cs.htm

Doručování v civilním procesu

věcech občanských¹¹², ale také prostředkem podstatným způsobem usnadňujícím orientaci v těchto informacích.

Evropský soudní atlas spravuje Evropská komise, která si stanovila za cíl tímto způsobem umožnit široké veřejnosti snadný přístup k informacím vztahujícím se nejen k problematice právní pomoci, ale též na obecné úrovni informovat o iniciativách a politikách Evropské unie. Ačkoliv správce webových stránek se z pochopitelných důvodů chrání a přesnost informací tam uveřejněných relativizuje prohlášením o vyloučení odpovědnosti za ně¹¹³, vycházím z jejich správnosti, alespoň jde-li .

Samostatná sekce webových stránek je věnována doručování písemností v souladu s Nařízením č. 1393/2007. Úvodní informace obsahuje obecné údaje o cílech Nařízení, o působnosti Nařízení, dále též vyjmenovává způsoby odesílání a poskytování dokumentů a stručně informuje o odpovědnosti jednotlivých zúčastněných subjektů.

Na webových stránkách Evropského soudního atlasu je přístupných 7 formulářů stanovených Nařízením, kterými jsou:

- F.1. Žádost o doručení písemnosti
- F.2. Potvrzení o přijetí
- F.3. Oznámení o vrácení žádosti a písemnosti
- F.4. Oznámení o předání žádosti a písemnosti příslušnému přijímajícímu subjektu
- F.5. Oznámení o přijetí místně příslušným přijímajícím subjektem odesílajícímu subjektu
- F.6. Potvrzení o doručení nebo nedoručení písemnosti
- F.7. Informování adresáta o právu odmítnout přijetí písemnosti

¹¹² „Cílem soudní spolupráce v občanských věcech je zavést užší spolupráci mezi orgány členských států za účelem odstranění možných překážek vyplývajících z rozdílností různých právních či administrativních systémů“, jak mj. vyplývá z webových stránek spravovaných Evropskou komisí Portál evropské eJustice. Blíže k problematice https://e-justice.europa.eu/content_cooperation_in_civil_matters-75-cs.do

¹¹³ Správce webových stránek však též uvádí, že „Záměrem tohoto prohlášení není omezit odpovědnost Komise v případě porušení předpisů stanovených platnými vnitrostátními právními řády ani vyloučit odpovědnost Komise v záležitostech, ve kterých ji podle tohoto práva vyloučit nelze.

Doručování v civilním procesu

Formuláře jsou poměrně přehledně zpracované a přístupné ve všech jazycích členských států.

Jde-li o obsahové náležitosti, samozřejmě je uvedení spisových značek odesílajícího / přijímajícího subjektu, z důvodu snadné orientace a evidence (pochopitelně vyjma formuláře F.7.), další náležitosti jsou odvislé od účelu, k němuž je daný formulář určen.

K problematice formulářů, resp. k závaznosti jejich použití, požádal¹¹⁴ kyperský soud Anotato Dikastirio Kyprou (Kypr) dne 27. 9. 2013 o rozhodnutí o řešení předběžné otázky, přičemž předběžné otázky zní takto:

- 1) *Je doručení jednotného formuláře podle nařízení (ES) č. 1393/2007 (1) nezbytné v každém případě, nebo jsou přípustné výjimky?*
- 2) *Pokud je doručení formuláře považováno za nezbytné v každém případě, je jeho nedoručení v daném případě důvodem neplatnosti doručení jako celku?*
- 3) *Je v případě záporné odpovědi možné, v souladu s účelem nařízení (ES) č. 1393/2007, doručit danou písemnost právnímu zástupci žalovaných, kteří souhlasili se svojí účastí v řízení s výhradou, který se vůči klientům zavázal písemnost přijmout, nebo je nutné přistoupit k novému doručení v souladu s postupem stanoveným v nařízení (ES) č. 1393/2007?*

Soudní dvůr o této předběžné otázce dosud nerozhodnul, nicméně bude jistě zajímavé sledovat, jakým směrem bude při rozhodnutí uvažovat.

Předpokládám, že kyperský soud se mohl dostat do situace, kdy fakticky došlo k doručení – předání písemnosti adresátovi, ovšem nebylo při tomto postupu použito formulářů stanovených Nařízením. Pokud by tomu tak skutečně bylo, mohl by Soudní dvůr uvažovat buďto čistě formálně, a to tak, že ačkoliv k doručení písemnosti došlo, doručení není účinné z důvodů nedodržení předepsaných

¹¹⁴ Úřední věstník Evropské unie rozeslaný dne 21. 12. 2013, C 377/6

Doručování v civilním procesu

procesních postupů vyplývajících z Nařízení, anebo by naopak mohl uvažovat spíše v materiálním smyslu tak, že ačkoliv nebyly dodrženy postupy předpokládané Nařízením, fakticky k předání písemnosti adresátu došlo a účinky doručení tedy nastaly i přes toto procesní pochybení.

7 Závěr

Tato diplomová práce se zabývá institutem doručování v občanském soudním řízení podle zák. č. 99/1963 Sb., Občanského soudního řádu (dále jen „o.s.ř.“), a souvisejících právních, zákonných i podzákonných, předpisů.

Doručování je jedním z významných nástrojů civilního procesu jakožto prostředku komunikace soudu s účastníky řízení v celém jeho průběhu, jeho prostřednictvím je tedy zajišťován kontinuální průběh soudního řízení. Jedině správné doručení dle zákona je předpokladem dosažení účelu občanského soudního řízení, kterým je ochrana ohrožených či porušených subjektivních práv účastníka řízení.

V průběhu času došlo k několika méně významným, ale též k několika zásadním zvrátům v zákonné úpravě institutu doručování. Lze konstatovat, že všechny změny, které bychom mohli nazvat revolučními, byly výsledkem postupného vývoje a proměny společenské a / nebo politické situace na území České republiky; tyto velké změny pak byly reakcí na tyto společenské události.

Protože doručování je důležitým procesním prostředkem přímo ovlivňujícím soudní proces, byla tato problematika častým tématem odborné veřejnosti. Ne vždy byli právní praktici spokojeni s platnou právní úpravou, ne vždy se zákonodárci, i přes četné novelizace předpisů upravujících tuto problematiku, podařilo odstranit všechny nejasnosti a složitosti právní úpravy doručování. Naopak, v některých případech došlo ke zkomplikování již tak nevyhovující právní úpravy.

V této souvislosti je třeba závěrem poznamenat, že ačkoliv aktuálně platná právní úprava doručování má jistě problematická místa, která jsou stále terčem některých právních praktiků, vydal se zákonodárce správným směrem; obrovský význam pro soudní proces má především přenesení podstatné části odpovědnosti za doručení na účastníky řízení, když důsledkem tohoto kroku je urychlení procesu ve vztahu k doručování písemností.

8 **Resume**

This thesis deals with the institute of delivery service in civil court proceedings under the Act. No. 99/1963 Coll., Code of Civil Procedure (hereinafter as „o.s.ř.“) and related juristical, legal and sub-legal regulations.

Delivery service is one of the most important tools of civil law procedure, it is a means of communication of the court with the parties in all stages of the process and thus ensures continuous course of justice. Only the correct delivery service according to the law is a prerequisite for achieving the purpose of civil proceedings, which is to protect endangered or disturbed subjective rights of the parties.

The work aims to provide the reader with a comprehensive, though not complex insight into the development of the Institute of delivery service over time, to highlight the major changes and upheavals in the delivery service system and in his understanding of legislators and law, particularly judicial practice. The thesis also has a closer focus on the rules governing the delivery service in accordance with currently applicable regulations, as this is the result of revolutionary amendment to the o.s.ř., which has completely changed the face of the delivery service, when the modern technology is more involved into its nature and also more responsibility for the delivery service has been largely passed on to the parties - the addressee. Part of the work is also a brief look at the delivery service in cases with a foreign element (service of documents to and from abroad) since in the current cosmopolitan time is more than the actual subject.

The first chapter is an introduction to the issues of delivery service as a means of procedural law.

In the second chapter, the thesis deals with the concept of "delivery service" in the context of the Czech legal order.

The third chapter shall ensure the reader a horizontal overview of regulatory developments in the delivery service in civil trial proceedings with regard to the social

Doručování v civilním procesu

and political conditions in the periods that are under consideration provided, that the readers shall be alerted in each case (period) on the most significant changes that has occurred in the Institute of delivery service.

The fourth chapter is devoted to the current rules governing the delivery service according to the o.s.ř., with an emphasis on substantive changes of the novels, which have led to the present form of the Institute of delivery service. The chapter is also a brief assessment of the positives and negatives of the new legislation in this field of law system in Czech Republic.

The fifth chapter is devoted to the delivery service system through the data boxes, that has been implemented into the o.s.ř. by a special law which is a concrete expression of eJustice project as part of the eGovernment project, which aims to modernize its public administration through computerization.

Finally, the last sixth chapter deals with delivery service issues in matters with a foreign element, with an emphasis on the rules governing the delivery service to and from abroad.

9 Seznam použitých pramenů a literatury

Monografie a odborné články

1. Svoboda, K., Suk, M., Zeman, P. Doručování v soudním řízení. LINDE Praha, 2009 ISBN 978-80-777-5
2. Winterová, A. a kolektiv. Civilní právo procesní. 3. aktualizované a doplněné vydání. LINDE Praha, 2004 ISBN 80-7201-464-1
3. Malý, K. a kolektiv autorů. Dějiny Českého a Česko – Slovenského práva do roku 1945. LINDE Praha, 1997 ISBN 80-7201-045-X
4. Kadlecová, M., Schelle, K., Veselá, R. Vlček, E. – Dějiny českého soukromého práva. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007 ISBN 978-80-7380-041-3
5. Smolík, P. Doručování v občanském soudním řízení po 1. lednu 2005. Právní fórum. 2005, č. 1
6. Rubeš, J. a kol. Občanský soudní řád: komentář. Díl I. Praha: nakladatelství Orbis, 1970, ISBN není
7. Svoboda, K.: Co se změní při doručování písemností v civilním řízení. Právní Fórum, 11/2007
8. Smejkal V.: Jednotný zákon o podávání a doručování?, Právní rádce 10/2007
9. Korběl, F. a Prudíková, D. Změny v systému doručování po 1. červenci 2009. Právní rozhledy, Praha: C. H. Beck, 2009, roč. 17, 17/2009, s. Mimořádná příloha. ISBN 1210-6410

Doručování v civilním procesu

10. Šínová, R., Bartoníčková, K., Křiváčková, J. a Kovářová Kochová, I. v publikaci *Doručování v civilním soudním řízení*, Nakladatelství Leges s.r.o., 2009 ISBN 978-80-87212-20-3
11. Kovářová Kochová, I.: *Neúčinnost doručení v civilním soudním řízení*. COFOLA 2010: the Conference Proceedings, 1. edition, Brno: Masaryk University, 2010 ISBN 978-80-210-5151-5
12. Macková, A., Štědroň, B. *Doručování dokumentů orgánů veřejné moci prostřednictvím datové schránky*. Wolters Kluwer. 2009. ISBN 978-80-7357-472-7
13. Bělohávek, A.: *Doručování v komunitárním mezinárodním právu soukromém*, v *Bulletin advokacie* č. 6/2006
14. Whelanová, M.: *Účinky unijního práva ve světle judikatury soudního dvora* (2011)
15. Janočková M.: *Doručování do zahraničí*. COFOLA 2010: the Conference Proceedings, 1. edition, Brno: Masaryk University, 2010, ISBN 978-80-2010-5151-5

Použité právní předpisy

16. Zákon č. 99/1964 Sb., občanský soudní řád, ve znění novel
17. Ř. z. č. 113/1985, o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní), ve znění předpisů jej měnících a doplňujících do dne 31. 12. 1947
18. Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného československého státu
19. zákon č. 142/1950, o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád)

Doručování v civilním procesu

20. Nařízení ministerstva spravedlnosti č. 192/1950 Sb., kterým se vydávají podrobnější předpisy pro řízení v trestních a občanskoprávních věcech (jednací řád)
21. Nařízení ministerstva spravedlnosti č. 95/1952 Sb., kterým se vydává jednací řád pro soudy
22. Zákon č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní a notářský řád
23. Zákon č. 263/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád
24. Zákon č. 264/1992 Sb., kterým se mění a doplňují občanský zákoník, zrušuje zákon o státním notářství a o řízení před státním notářstvím (notářský řád) a mění a doplňují některé další zákony
25. Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník
26. Zákon č. 171/1993 Sb., kterým se mění a doplňují občanský soudní řád
27. Zákon č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
28. Zákon č. 151/2002 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím soudního řádu správního
29. Zákon č. 202/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
30. Zákon č. 555/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

Doručování v civilním procesu

31. Zákon č. 79/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
32. Zákon č. 133/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
33. Zákon č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých souvisejících zákonů
34. Zákon č. 274/2007 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky
35. Zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
36. Zákon č. 218/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
37. Zákon č. 167/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 499/2004, o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
38. Zákon č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
39. Zákon č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
40. Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Doručování v civilním procesu

41. Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. prosince 2011, č. j. 505/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, v platném znění
42. Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, v platném znění
43. Zákon 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
44. Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a o rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel)
45. Zákon č. 141/1961, trestní řád, v platném znění
46. Zákon č. 150/2002, správní řád soudní, v platném znění
47. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. 11. 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1348/2000
48. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. 4. 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky
49. Nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech

Judikatura

50. Nález Ústavního soudu ze dne 15. 2. 2012, sp. zn. I. ÚS 2427/11
51. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2013, sp. zn. 23 Cdo 2425/2011

Doručování v civilním procesu

52. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2013, sp. zn. 21 Cdo 3489/2012
53. Nález ústavního soudu ze dne 7. 5. 1997, sp. zn. I. ÚS 272/96
54. Nález Ústavního soudu ze dne 1. 10. 2002, sp. zn. II. ÚS 92/01
55. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 2. 2001, sp. zn. 21 Cdo 2371/2000
56. Nález Ústavního soudu ze dne 8. 11. 2006, sp. zn. I. ÚS 264/2006
57. Nález Ústavního soudu ze dne 28. 4. 2009, sp. zn. IV. ÚS 2813/08
58. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2007, sp. zn. 20 Cdo 228/2006
59. Nález Ústavního soudu ze dne 11. 6. 2013, sp. zn. III. ÚS 272/13
60. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 3 Tdo 298/2012
61. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. 2 As 28/2011
62. Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2007, sp. zn. 2 As 64/2005
63. Nález Ústavního soudu ze dne 24. 4. 2013, sp. zn. III. ÚS 3036/12
64. Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 7. 2010, č. j. 9 Afs 28/2010-79
65. Rozsudek soudního dvora ze dne 19. 12. 2012, věc C-325/11

Ostatní zdroje

66. Pozměňovací návrh – usnesení ÚPV k tisku 478/0, č. 480/1, www.psp.cz
67. Důvodová zpráva k zákonu č. 7/2009 Sb. – sněmovní tisk 478/0

Doručování v civilním procesu

68. <http://www.mulouny.cz/cs/mestsky-urad/dulezite-informace/dorucovani-pisemnosti-osobam-s-trvalym-pobytem-na-ohlasovne-mu>
69. Oficiální server českého soudnictví: www.justice.cz
70. <http://jinepravo.blogspot.cz>; online článek Korbela, F. Lze doručovat fikcí do datové schránky mezi soukromými osobami?
71. www.nku.cz; text kontrolní zprávy NKÚ
72. Zpráva Komise Radě, Evropskému parlamentu a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o používání nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech
73. Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o používání nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech
74. Evropský soudní atlas ve věcech občanských: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_cs.htm
75. Portál Evropské e-Justice: <https://e-justice.europa.eu/home.do?plang=cs&action=home>